

Jukka Naskali

Kouluikäisten lasten ryhmäyttäminen kesäleirillä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

02.11.2016

Tekijä Otsikko	Jukka Naskali Kouluikäisten lasten ryhmäyttäminen kesäleireillä
Sivumäärä Aika	33 sivua + 3 liitettä Syksy 2016
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaaliala
Ohjaajat	Lehtori Arto Salonen Lehtori Anna-Riitta Mäkitalo
<p>Tämän monimuotoisen oppinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää ryhmäyttävää toimintaa Leirikesä ry:n kesäleireille teorian pohjalta. Leireille osallistuivat 7-13 vuotiaita lapsia. Ennen toiminnan suunnittelua, tutkin ryhmäyttämistä ja ryhmän eri vaiheiden muodostumista ja miten tukea niitä mahdollisimman hyvin.</p> <p>Toteutin suunnittelemani ryhmäyttävästä toiminnasta kesällä 2016 yhteensä neljälle eri ryhmälle. Jokaisessa ryhmässä oli noin 20 lasta. Ryhmien ohjelmat olivat samankaltaiset, mutta toiveet, odottamattomat tilanteet ja sää vaikuttivat suunnitelmiin. Olin miettinyt tarkinten ensimmäisen päivän, jolla on iso merkitys viikon mittaisen leirin ryhmäytymisen kannalta. Muille päiville olin jättänyt enemmän joustovaraa toiveiden ja kollegoiden ajatusten mukaan. Noin leirin puolen välin kohdalla tein lasten kanssa kehupaperin, jonka tavoitteena oli aktiivoida heitä tuntemaan itsensä enemmän ryhmänsä jäseneksi. Toisena tarkoituksena oli oppia samalla antamaan toisilleen kehuja, kuten ottamaan niitä myös vastaan. Suunnittelemani toiminnot ovat helposti otettavissa käyttöön millä tahansa leireillä. Tiivistettynä ryhmäyttämisessä toimivat kuunteleminen, joustavuus, tavoitteelliset aktiviteetit sekä jokaisen yksilön huomioiminen.</p> <p>Leirin lopussa annoin kotiin vietäväksi kyselylomakkeen, jonka avulla olen voinut arvioida toimintaani. Kysymyksiä oli yhteensä viisi kappaletta. Kyselyitä palautettiin yhdeksän kappaletta. Kaikkien takaisin tulleiden kyselyiden yleisarvosana oli hyvä. Niiden perusteella pystyn toteamaan ryhmäytymisen olleen onnistunut jokaisella viikolla.</p>	
Avainsanat	ryhmäyttäminen, ryhmä, lastenleirit, leiriohjaaja, Leirikesä

Author Title	Jukka Naskali Grouping primary school children in summer camps
Number of Pages Date	33 pages + 3 appendices Autumn 2016
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructors	Arto Salonen, Senior Lecturer Anna-Riitta Mäkitalo, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to develop activity for children's summer camps of <i>Leirikesä ry</i> by using a theory of grouping. Summer camps were from 7- to 12-year-old children. Before planning the activity I studied grouping, the different phases of groups and how to support them as well as possible.</p> <p>I put in practice my plans for four different groups in summer of 2016. Each group had about 20 children. The programs were similar for every week but wishes, unexpected situations and weather affected the plans. The most accurate plan was how to pull through the very first day in the camp because it has a significant effect on the whole week. The rest of the days were more flexible so I could grant wishes of children and discuss what else to do with my colleagues. In the middle of the week I made a "compliment paper" the idea of which was to activate the children to make them feel as a member of the group. Another goal was to learn how to compliment others and how to get positive feedback. My planned activities can easily be implemented also in other camps. In summary what works in grouping are listening, flexibility, structured activities and taking each individual account.</p> <p>At the end of the camp I gave children questionnaires to be shown at home where I had questions considering how effective the grouping was. There were altogether five questions.</p> <p>The results give a good impression of the success of grouping even though only nine questionnaires were returned. All of the returned questionnaires showed good average scores. According to them I may state that the grouping for each week was successful.</p>	
Keywords	grouping, group, camps for children, camp counselor, Leirikesä

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Ryhmän vaiheet	2
2.1	Ryhmän eri vaiheet ja ohjaajan rooli	2
2.2	Ryhmän negatiiviset vaikutukset	3
3	Ryhmyttämiseen vaikuttavat tekijät	4
3.1	Vuorovaikutus ryhmyttämässä	5
3.2	Luottamuksen rakentaminen	6
3.3	Ryhmässä viihtyminen	6
4	Leirikesä ry:n toiminta ja ryhmyttäminen Kiljavalla	7
4.1	Taustaa	7
4.2	Nykypäivänä	7
4.3	Ryhmyttäminen Kiljavan leireillä	8
4.4	Leirille saapumispäivä	9
4.5	Useamman ohjaajan edut	11
4.6	Ohjaajan rooli Kiljavalla	12
5	Ryhmä tutuksi – ensimmäisten leiripäivien ryhmyttämiset	13
5.1	Seuraavien päivien ryhmyttäminen	16
6	Toteutukset	18
6.1	Ensimmäinen toteutusviikko	18
6.2	Toinen toteutusviikko	19
6.3	Kolmas toteutusviikko	21
6.4	Neljäs toteutusviikko	22
7	Toteutusten tulokset ja pohdinta	23
7.1	Kysymykset ryhmyttämisestä	24
7.2	Asiakaspalautteen arviointi	27
7.3	Eettisyys	31
8	Johtopäätökset	32
	Lähteet	34

Liitteet

Liite 1. Leiriviikon toimintasuunnitelma

Liite 2. Ohjaajien kysely

Liite 3. Leiriläisten kysely

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö tehtiin Leirikesä ry:lle, joka järjestää lapsille ja nuorille kesäleirejä Kiljavan leirikeskuksessa, Rajamäellä. Keskustelin yhdistyksen toiminnanjohtajan Anna-Kaisa Pohjolan kanssa mahdollisista aiheista keväällä 2016. Päädyimme ryhmäyttämisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen kesän 2016 Leirikesä ry:n leireille. Opinnäytetyö toteutettiin moninaisena opinnäytetyönä ja päätavoitteena oli leirien toteuttaminen ryhmäyttävästä näkökulmasta.

Ryhmäyttäminen on tärkeä osa leirien onnistuneisuutta (Nikola 2016: 29). Leirikesän keväällä järjestämien koulutuksien aikana käsiteltiin ryhmähengen luomista, joten jokaisella ohjaajalla oli valmiuksia ryhmäyttää omat lapsiryhmänsä. Mitään määrättyjä keinoja ei kuitenkaan ollut, joten ryhmäytymisen toteutuminen oli paljon ohjaajista kiinni. Henkilökohtaisena tavoitteenani oli toteuttaa mahdollisimman ryhmäyttävää toimintaa kesäleireille.

Leirien ohjelman suunnitteluun käytin apunani teoriaa ryhmäyttämisestä ja ryhmän muodostumisesta. Niiden perusteella suunnittelin ryhmäyttävää ohjelmaa omille lapsiryhmilteni kesän 2016 leirien aikana. Yhteensä tein vastaavanlaiset toiminnot neljälle eri telttakylälle neljänä eri viikkona. Telttakylä on lapsen oma ryhmä leirin aikana, jossa on omat tutut ohjaajat. Kolmella leirillä olin mukana ensimmäiset neljä päivää. Yhdellä leireillä olin ohjaamassa viisi päivää, mutta en ensimmäisenä, enkä viimeisenä päivänä. Näin pääsin toteuttamaan ohjelmaa leirien alku- ja loppupäihin. Lisäksi lähetin jokaiselle telttakylässä olleelleni kyselyn, jonka perusteella olen pystynyt arvioimaan ryhmäyttämisen onnistumista.

Itse olen toiminut aiemmin Leirikesällä ohjaajana kesän 2015 aikana sekä hiihtolomaviiikolla vuonna 2016. Käytin kokemuksiani näistä viikoista pohtiessani leirin käytäntöjä sekä mahdollisia tilanteita. Avasin paljon leirikäytäntöjä tekstissäni, jotta lukija pääsee mahdollisimman hyvin perille leirikesän järjestämien leirien erityispiirteistä ja toiminnasta. Näillä tiedoilla perustelin myös teorian lisäksi ryhmäyttämiseen käytettäviä valintojani.

2 Ryhmän vaiheet

Ryhmään kuuluu vähintään kaksi henkilöä, joilla on aina jokin yhdistävä tekijä tai päämäärä. Ryhmien kestot vaihtelevat suuresti, koulussa sama ryhmä voi olla yhdessä vuosi, leireillä taas joitakin päiviä. Ryhmän toimintaan vaikuttavat sen jäsenten määrä, ympäristö (fyysinen ja sosiaalinen) sekä yhdessä vietettyjen hetkien kerrat ja kestot (MLL Kuulun: 13.) Vaikka ryhmä onkin sen jäsentensä summa, yksilöiden omalla toiminnalla on suuri vaikutus sen toimintaan. Jokainen ryhmän jäsen tuo omaa persoonallisuuttaan ryhmään ja näistä yksilöistä määräytyy, millaiseksi ryhmä tulee (Jauhiainen - Eskola 1994: 14.)

2.1 Ryhmän eri vaiheet ja ohjaajan rooli

Ryhmän kestosta riippumatta, ryhmät käyvät yleensä samanlaiset vaiheet läpi (Haavisto – Paalanen 2014: 77). Tämän tiedon perusteella leiriviikon aikana ryhmissä tapahtuu useita eri vaiheita, aivan kuten pitkäkestoisimmissakin ryhmissä. Teorioita ryhmän vaiheista ja niiden määrästä on useita, mutta valitsin hyvin tunnetun Tuckmanin teorian vuodelta 1965 (Kielikompassi).

Ensimmäisenä uusi ryhmä käy muotoutumisvaiheen. Tällöin ryhmäläiset eivät tunne toisiaan hyvin ja ryhmässä saatetaan käyttää ryhmäytymisen keinoja tutustumisen edistämiseksi. Tiettyä aikarajaa ei ole asetettu muodostumisvaiheeseen. Ohjaajan on oltava tällöin hyvin aktiivinen ja osoitettava olevansa johdossa. Ryhmän alku on ohjaajan vastuulla. (MLL Kuulun: 14.)

Tutustumisen jälkeen ryhmäläiset alkavat hakea paikkaansa ja rooliansa, jolloin ristiriitoja muodostuu ja haasteita tulee vastaan. Tätä kutsutaan kuohuntavaiheeksi. Ohjaajan on tällöin hyvä säilyttää malttinsa ja antaa ryhmän elää, pitämällä kuitenkin järjestystä yllä, vaikka hänen auktoriteettia saatetaankin kyseenalaistaa. Ohjaajan täytyy puuttua jokaiseen ristiriitaan ja päätettävä, miten niihin reagoidaan. (MLL Kuulun: 14.)

Kuohuntavaiheen jälkeen ryhmä rauhoittuu ja ilmapiiri on vapaampi, eli ryhmä saavuttaa yhdenmukaisuusvaiheen. Ryhmän jäsenen ei tarvitse enää arkailla oman mielipiteen esiintuomisesta vaan ryhmässä hyväksytään erilaisia ajatuksia ja tunteita. Tunne ryhmään kuuluvuuteen kasvaa, kuten myös motivaatio mukana olemiseen. Lisäksi säännöt

ovat selkiytyneet tässä vaiheessa. Ohjaajaakin pidetään jo osana ryhmää. Tässä vaiheessa ohjaaja voi käyttää aikaansa paremmin perustehtävään, mikä se kyseessä olevan ryhmän kohdalla onkaan. (MLL Kuulun: 14.)

Neljäntenä vaiheena tulee tehtävän suorittaminen. Ryhmään kuuluu aina erilaisia henkilöitä, jolloin heidän kykyjään osataan hyödyntää. Toimiminen on kaikista tehokkainta. Nyt ohjaaja voi jo antaa tilaa ryhmälle ja edesauttaa jäsenten avoimuutta sekä keskinäistä vuorovaikutusta (MLL Kuulun: 14). Jokaisella ryhmällä ei välttämättä ole varsinaista tehtävää. Ryhmän vaiheitten järjestys saattaa myös varioida tai jäädä jopa kokonaan pois (Lähteenmäki 2007:11).

Omana vaiheena voidaan myös pitää ryhmän hajoamista. Tämän vaiheen Tuckman lisäsi teoriaansa Mary Ann Jenssenin inspiroimana (Hunt n.d.). Ryhmän hajoamiseen voi olla syynä esimerkiksi päämäärän saavuttaminen tai yhteinen päätös lopettaa toiminta. Ryhmän kannalta on tärkeää järjestää lopetus oikeanlaisesti. Ennen kuin ryhmäläisten tiet erkaantuvat, voidaan käydä läpi keskustelemalla ryhmässä tapahtuneita asioita. Tässä vaiheessa voi jokainen ryhmäläinen vielä tuoda omia ajatuksia ja varmistaa, ettei mikään jäänyt vaivaamaan ryhmäläisten välillä. Kun välit ovat kunnossa, lopetus on helpompaa psyykkisellä tasolla. Lopetukseen voi liittyä myös jonkinlainen juhlatilaisuus, jonka järjestäminen on pääosin ohjaajan vastuulla, joka pitää myös samalla huolen sopivasta ilmapiiristä. (Lähteenmäki 2007: 10-14.)

Ryhmäytymisellä on suuri merkitys lapsen itsetunnon kehitykselle, sillä yksin jääville lapsille voi pahimmassa tapauksessa tulla pitkäaikaisiakin seurauksia, kuten masennusta ja ahdistuneisuutta (Tallgren 2013: 4). Alakouluikäisten sosiaaliin suhteisiin on vielä suhteellisen helppo vaikuttaa, joten ryhmäyttäminenkin on sen ikäisille otollista (Tallgren 2013: 7). Itsetunto ei rakennu hetkessä, eikä ole pysyvä. Se voi muuttua iän myötä, välillä parempaan, välillä huonompaan suuntaan (Cacciatore - Korteniemi-Poikela - Huovinen 2009: 41).

2.2 Ryhmän negatiiviset vaikutukset

Olen nyt tuonut esille paljon ryhmien eduista, mutta sillä voi olla myös käänteisiä vaikutuksia. Negatiivisia ilmiöitä ryhmissä ovat ryhmäpaine, liiallinen koheesio sekä kahden tai useamman ryhmän välinen kiistely (MLL Kuulun: 13).

Liiallisesta koheesiosta eli ryhmään kiintyneisyydestä johtuen, on mahdollista, että sen jäsenet alkavat toimia ryhmäpaineen alaisena. Jos enemmistö ryhmästä on jotain mieltä, tai haluaa tehdä jotakin, vähemmistön on usein taivuttava mukaan, vaikka ei ajatusta kannattaisikaan. Ryhmäpaineen alla ryhmä voi tehdä selvästi huonojakin valintoja. Eri mieltä oleville ryhmän jäsenille voi syntyä ahdistusta, kun he joutuvat tekemään jotain vasten tahtoaan. (MLL Kuulun: 13.)

Kahden eri ryhmän välille syntyy helposti kilpailua, mikä onkin normaalia ja jopa toivottavaa tietyissä rajoissa, varsinkin urheilullisissa ryhmissä. Kilpailu voi kuitenkin kärjistyä konfliktiksi asti. Ryhmien välillä saattaa tulla sanallista riitaa tai fyysisiä tappeluja. Ryhmän vetäjällä on vastuu, kuinka toisiin ryhmiin suhtaudutaan. Jos merkkejä alkaa näkyä alkavasta konfliktista, on siihen pystyttävä puuttumaan ja ottamaan puheeksi asia koko ryhmän kanssa. Ryhmän vetäjän roolilla on merkittävä vaikutus koko ryhmän toimintaan, joten parhaimmassa tapauksessa tilanne raukeaa ohjaajan interventiolla. (Kopakkala 2008: 93).

Ryhmän ulkopuolelle jääminenkin on yksi ryhmän mahdollisista haittapuolista. Yksinäisyys tuntuu erityisen ikävältä, jos tuntee jääneensä ryhmän ulkopuolelle. Syitä ryhmän ulkopuolelle jäämiselle voi olla useita. Esimerkiksi haastava varhaislapsuus voi vaikuttaa myöhemmin sosiaalisten suhteiden solmimiseen. Jos lapsi on erilainen muihin lapsiin verrattuna, voi sekin olla syynä ulkopuolelle jäämiselle. Usein kuitenkin yksin jäämisen syyt ovat useiden tekijöiden summa, jolloin ei voi sanoa tiettyä yksittäistä syytä ryhmän ulkopuolelle jäämiselle. (Vanhempainnetti, nuori on yksinäinen.)

3 Ryhmäyttämiseen vaikuttavat tekijät

Ryhmäyttämällä tarkoitetaan prosessia joka edesauttaa ryhmän keskinäistä vuorovaikutusta, tuntemista, luottamusta sekä viihtymistä. Ryhmäyttäminen on olennainen osa ryhmän toiminnan varmistamista ja jatkumista. Ilman ryhmäyttämistä, ryhmästä ei synny yhdessä toimivaa ja eheää joukkoa. (Ryhmäyttämisosas: 4.)

Ryhmäyttämällä terminä on hieman huono kaiku. Ikään kuin ryhmä pakotettaisiin tulemaan eheäksi ryhmäksi. Pohdin muita mahdollisia sanoja kuvastaakseni ryhmäyttä-

mistä, mutta tulin siihen tulokseen, että se on kuitenkin hyvin tiedossa ja kuvastaa tarkasti, mihin minä toiminnallani pyrin. Muita mahdollisia termejä olisivat voineet olla ryhmäprosessin tukeminen, ryhmänohjausprosessi tai ryhmädynamiikan tukeminen. Itse koen, että sana ryhmäyttäminen kattaa laajasti eri osa-alueita, joten se sopii tähän kontekstiin hyvin. Seuraavissa kappaleissa käsittelen ryhmäyttämiseen kuuluvia elementtejä ja kuinka ne vaikuttavat sen toimintaan.

3.1 Vuorovaikutus ryhmäyttämisessä

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan henkilöiden välistä kohtaamista, jossa keskeisessä osassa ovat puhuminen ja kuunteleminen. Vuorovaikutukseen sisältyvät tulkinnat toisen verbaalisista ja nonverbaalisista viesteistä. Hyvin usein siihen vaikuttavat myös kulttuuri ja konteksti; minkälaisessa paikassa ja missä tilanteessa vuorovaikutus tapahtuu. (Kieli-jelppi.)

Pelkkä puhe ei siis vaikuta pelkästään siihen, miten toiseen suhtaudutaan. Vuorovaikutus tapahtuu samanaikaisesti vuorovaikutuksessa olevien henkilöiden välillä. On olemassa kulttuurisidonnaisia merkkejä, jotka vaikuttavat vuorovaikutukseen. Esimerkiksi jos henkilöä kuuntelevat haukottelevat tai katselevat muualle, vaikuttaa se puhujan käsitykseen omasta suorituksesta. Näin puhetapa voi muuttua kesken kaiken, mikä taas jälleen vaikuttaa kuulijoihin. Molemmat reaktiot voivat olla joko tarkoituksenmukaisia tai tahattomia. Vaikka puhe olisikin mielenkiintoista, haukotusta on vaikea estää, jos on väsynyt. Tahallisuudella haukotuksella taas voi osoittaa, ettei ole kiinnostunut siitä, mitä toinen sanoo. Vuorovaikutus on täten monimutkainen ja jatkuvasti muokkautuva prosessi. Eri kulttuurista tulevat voivat myös ymmärtää eri tavalla toisen merkit, tai olla ymmärtämättä millään tavalla niitä. Monikulttuurisissa ryhmissä tämä on otettava huomioon, ettei loukkaa toista tahattomasti jollakin eleellä. (Jauhiainen - Eskola 1994: 71.)

Onnistuneeseen ryhmäyttämiseen vaaditaan sujuvaa vuorovaikutusta. Ryhmänvetäjä voi miettiä etukäteen omalta osalta, kuinka on vuorovaikutuksessa ryhmäänsä. Hän voi päättää, mitä sanoja käyttää ja kuinka elehtiä puhuessaan. Ohjaaja voi myös ennalta käydä mielessään läpi, miten suhtautua, jos joku ryhmästä osoittaa välinpitämättömyyden merkkejä. Taitava ohjaaja saa kiinnostuksen näissä tilanteissa kohdistettua tarvittavaan asiaan. (Ryhmyttämisopas: 4.)

Ryhmässä vuorovaikutus rakentuu vähitellen. Opimme toisten vuorovaikutuskeinoja vähitellen; mitä toisen eleet tarkoittavat ja käyttäkö toinen esimerkiksi paljon sarkasmia. Omien perheenjäsenten ja läheisten pienetkin eleet huomataan helposti ja pystytään lukemaan ”rivien välistä” tunteuksia. Tällainen vuorovaikutuksen taso ei synny kuitenkaan hetkessä, eikä toteudu lyhytkestoisissa ryhmissä.

3.2 Luottamuksen rakentaminen

Ilman turvallisuudentunnetta ryhmä ei voi toimia hyvin. Luottamus ryhmään ja sen jäseniin on avainasemassa ryhmähengen syntymiseen. Ihmiselle merkitsee paljon, että häneen pystytään luottamaan. Ilman luottamuksenosoittamisia, toinen henkilö ei voi tietää varmasti luotetaanko häneen. On siis tärkeä muistaa antaa positiivista palautetta, kun siihen on syytä. (Aalto 2000: 103.)

Ryhmän ohjaaja ei voi olettaa sen jäsenten keskinäiseen luottamiseen, ellei itse osoita luottavansa heihin. Kun ohjaaja luottaa ryhmän jäseniin, se tarttuu helposti myös toispuoliseksi, mikä edesauttaa ryhmän toimintaa. (Kopakkala 2008: 93). Luottamusta voi osoittaa antamalla erilaisia tehtäviä tai uskoa toisen sanaan.

3.3 Ryhmässä viihtyminen

Viihtymisellä ryhmässä tarkoitetaan sitä, että kokee olonsa hyväksi, kun on ryhmänsä kanssa. Kouluryhmissä parhaiten viihtyvät kokevat, että heidät on hyväksytty osaksi ryhmää toisten lasten näkökulmasta. Täten sosiaalisilla suhteilla on tärkeä osuus ryhmässä viihtymiseen (Vanha 2015: 30).

Ohjaajan on huomattava, mikäli jotain lasta yritetään nolata tai saattaa naurunalaiseksi. Vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia lapselle, vaikka toisten silmissä tilanne ei vaikuttaisi pahalta. Positiivisia kokemuksia pystyy tukemaan kehumalla ja kannustamalla, jolloin muistot ryhmästä olisivat hyviä. Eli kun ryhmässä tehdään jotain hyvää, ohjaajan kannattaa tarttua siihen, ettei palaute ole aina vain negatiivista. Kiellotkin voi sanoa positiivisesti. Jos haluaa kieltää esimerkiksi juoksemisen jossakin paikassa, voi suoran kiellon muotoilla ”muistakaa aina kävellä tässä kohdassa”. Tällöin ei lapselle tule yhtä kielteinen olo, kuin jos sanoisi suoraan, että ”ei saa juosta”.

4 Leirikesä ry:n toiminta ja ryhmäyttäminen Kiljavalla

4.1 Taustaa

Leirikesä ry:n toiminnan taustalla on Pääkaupunkiseudun Partiolaiset ry sekä Kai, Eeva ja Aarne Vähäkallion Muistosäätiö. Leirikesä ry on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton järjestö.

Leirikesän leirit ovat Partiolaisten leirikeskuksessa Kiljavalla. Ensimmäiset leirit Kiljavalla alkoivat vuonna 1956, jolloin järjestäjänä toimi partiolaiset. Vuoteen 1972 asti leirit olivat vain pojille, tytöt ovat voineet osallistua siitä vuodesta eteenpäin. Ikärajat myös tarkennettiin, jolloin vain 7-12 vuotiaat saivat osallistua leireille. Jo alkuvuosina oltiin yhteistyössä lastensuojelun kanssa, mutta 1970-luvulla leirit vakiinnuttivat paikkansa lastensuojelun käyttämisestä leireistä. Leirikesä ry perustettiin vuonna 1981 vastaamaan leiritöinnasta. (Leirikesän toiminnan taustaa n.d.)

4.2 Nykypäivänä

Leirikesä on yksi suurimmista kesäleirien järjestäjistä Suomessa. Vuosittain leireille saapuu noin 1700 lasta, yhdeksällä eri viikolla. Leireillä on noin sadasta kahteensataan lasta kerralla. Ikähaarukka tavallisilla leireillä on yhä 7-12 vuotta kuten neljäkymmentä vuotta sitten. Myös yläkouluikäisiä leiriläisiä on jokaisella viikolla. He ovat myös asiakkaita siinä missä nuoremmatkin, mutta avustavat leirin arjen pyörittämistä esimerkiksi jakamalla ruokaa.

Leiriläiset jaetaan vajaan 20 henkilön telttakyliin, joissa heillä on omat ohjaajat. Viikon pituisilla leireillä on yleensä neljä eri ohjaajaa, joiden työaika vaihtelee siten, että paikalla on tavallisesti kaksi ohjaajaa kerrallaan. Telttakylässä voi olla myös avustuksellisia leiriläisiä, jotka tarvitsevat erityistä tukea esimerkiksi sosiaalisissa taidoissa. Avustuksellisilla leiriläisillä on tietty ohjaaja aina tukena, joka näkyy telttakylässä yhtenä lisäohjaajana. Kesällä järjestetään myös lyhyitä leirejä, jolloin ohjaajat eivät vaihdu. (Leirikesän toiminnan taustaa n.d.)

Suuri osa lapsista, noin tuhat, saa Raha-automaattiyhdistykseltä rahallista tukea osallistukseen leireille. Tukea voi hakea sosiaalisten, taloudellisten ja terveydellisin syin.

Tämä ei näy ulkoapäin mitenkään leiriarjessa. Edes omat ohjaajat eivät välttämättä tiedä kuka on tuellisella leirillä ja kuka täysin omakustanteisesti.

4.3 Ryhmäyttäminen Kiljavan leireillä

Tässä luvussa käsittelen Kiljavan leirien tavanomaista ryhmäytymistä. Tuon esille miten ja milloin sitä toteutetaan. Kirjoitan myös perusteluja käytännöille.

Ryhmäyttäminen on tärkeä osa onnistunutta leiriviikkoa (Nikola 2016: 29). Ryhmäyttämistä tehdään varsinkin omien telttakylähetkien aikana ja illalla ennen nukkumaanmenoa. Telttakylähetki tarkoittaa päivittäistä yhteistä aikaa, jolloin saman ryhmän, eli telttakylän lapset ovat omien ohjaajiensa kanssa. Toki ryhmäytymistä tapahtuu koko päivän aikana, jolloin vetovastuussa saattaa olla ohjaajia toisista telttakylästä. Telttakylähetkien aikoina ryhmäytyminen on etusijalla, sillä silloin parhaiten telttakylänsä lapset tuntevat omat ohjaajat ovat suunnitelleet ohjelmaa juuri omalle lapsiryhmälleen. Muutkin ohjaajat toki ryhmäyttävät yhteisten ohjelmien aikana, mutta omat ohjaajat ovat perillä erityistä huomiota vaativista tilanteista, joten he pystyvät ottamaan huomioon ryhmäytymiseen vaikuttavat asiat paremmin.

Ryhmäyttämisessä on otettava huomioon, jos joukossa on erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä. Osasta leireille saapuvista lapsista on lähetetty etukäteen ohjaajien tiedoksi tarvittavia tietoja. Tällaisia voivat olla esimerkiksi sosiaalisten tilanteiden haasteellisuus, kiusaamista koulussa tai oman tilan erityinen tarvitseminen. Näiden tietojen pohjalta ohjaajat pystyvät arvioimaan varsinkin ensimmäisten ryhmäyttämishetkien soveltuvuutta juuri kyseiselle ryhmälle. Kun lapsiryhmään tutustuu viikon aikana paremmin, pystyy räätälöimään tulevaa ohjelmaa omien kokemusten perusteella. Joskus ohjaajat ovat huomanneet, että ennakkotiedot eivät ole toteutuneet leirillä, vaan lapsi saattaakin olla paljon aktiivisempi kuin kotioloissa (Nikola 2016: 27).

Moni tulee leireille tuntematta ketään ja loputkin tuntevat yleensä vain korkeintaan muutamien leiriläisten. Tämä mahdollistaa lapsen päästä vanhasta roolistaan, esimerkiksi koulussaan. Luokan villi oppilas saakin aloittaa täysin puhtaalta pöydältä leireillä. Ohjaajatkaan eivät tunne lasta ennakkoon, joten mahdollinen stigma koulusta ei päde lainkaan leirillä (Sirkka 2007: 2). Ohjaajilla onkin hyvä tilaisuus heti alussa kannustaa hyvään käytökseen kaikkia leiriläisiä. Mitä aikaisemmin ryhmäyttäminen aloitetaan, sen parempia tuloksia on odotettavissa. Viikon pituisella leirillä tämä tarkoittaa jo ihan ensimmäisten

tuntien aikana. Seuraavassa kappaleessa avaan ensimmäisen päivän rakennetta ja kuinka ryhmäytymistä silloin toteutetaan.

4.4 Leirille saapumispäivä

Ensimmäisenä leiripäivänä lasten saavuttua paikalle, joko omalla kyydillä tai yhteiskuljetuksella, heille esitellään leirin henkilökuntaa ja telttakyläohjaajat. Tämän jälkeen lapset saavat toivoa pääsevänsä tiettyjen ohjaajien telttakylään. Tyttöjen ja poikien määrää on pyritty pitämään melko tasaisina jokaisessa telttakylässä. Kun koko telttakylä on täynnä, siirrytään omalle telttakyläalueelle ja istutaan alas käymään ryhmää läpi. Ryhmäyttämisen alkaa jo siitä hetkestä. Yleisenä käytäntönä, on se, että lapset kertovat oman nimensä, ovatko olleet aiemmin leirillä ja mitä toivoisivat leiriltä. Tärkeänä asiana myös säännöt käydään läpi.

Sääntöjä ja käytäntöjä on Kiljavalla paljon ja kaikkien muistaminen vie jopa aikuisilta paljon aikaa, puhumattakaan leirin pienimmistä. Ohjaajien monologi ei ole paras keino sääntöjen oppimiselle, joten toimivana käytäntönä onkin ollut aiemmin leirillä olleiden lasten tietämyksen ottaminen avuksi. Tällöin saadaan paremmin vuorovaikutusta tilanteeseen. Sääntöjä ei vain kerrota, vaan lapset saavat itsekin päätellä mitä sääntöjä on ja miksi jotain asiaa ei saa tehdä. Tarvittaessa he pääsevät myös esittämään kysymyksiä epäselvissä asioissa. Kun lapset ovat itse osallistuneet sääntöjen sopimiseen, ne muistetaan paremmin ja niihin on helpompi jälkikäteen palata tarvittaessa. Tärkeää on, että kaikilla telttakylillä olisi mahdollisimman samankaltaiset säännöt, ettei tulisi eriarvoisuuden tunteita lapsille (Nikola 2016: 30).

Melko pian sääntöjen jälkeen lapset jaetaan teltoihin. Yhteen teltaan laitetaan 3-5 lasta ja pääosin samaa sukupuolta olevia, ellei kyseessä ole esimerkiksi sisarukset. Telttajaon voi nähdä myös jakautumisena pienryhmiin. Tällöin tutustuminen on helpompaa ja mahdollinen alkava kaverisuhde voimistuu (MLL Kuulun: 9). Lapset saavat toivoa keiden kanssa haluavat samaan teltaan, mutta ohjaajat päättävät viime kädessä telttajaot. Ohjaajilta vaaditaankin hyvää pelisilmää lasten jakamiseen. Kolmen vanhan kaverin kanssa samaan teltaan ei välttämättä kannata laittaa hiljaisimmalta vaikuttavaa lasta, jottei hän jäisi muiden varjoon. Viikon aikana toki tehdään tarvittaessa vaihteluita, jos valinnoissa olisi ollut parantamisen varaa. Joskus myös lapsia vaihdetaan kokonaan eri telttakyltiin, mikä on kuitenkin melko harvinaista.

Käytännöt toki voivat vaihdella ohjaajien keskuudessa, mutta edellä mainitut menevät hyvin pitkälti samalla kaavalla jokaisessa telttakylässä. Koulutuksissa on myös painotettu, ettei vanhoille tavoille pidä kangistua, vaan uudet ajatukset ovat aina tervetulleita. Henkilökunnassa on aina iso joukko niin uusia kuin vanhojakin ohjaajia, jotka myös jakaantuvat tasaisesti telttakyläin. Tämä mahdollistaa vanhan työntekijän kokemuksen ja varmuuden, kuin myös uuden ohjaajan uudet ajatukset ja asioiden näkemisen tuoreilla silmillä.

Ihan minkä kokoista ryhmää tahansa ei käytännössä voi ryhmäyttää. Erään arvion mukaan sitä voi tehdä 2-25 henkilölle, ihanteellisimmin 8-18 henkilölle (Aalto 2000: 83). Tämän mukaan telttakylän koko asettuu ihanteellisimman ryhmäkoon rajoihin, tosin hieman yläkanttiin.

Ryhmäyttämisen kannalta on olennaista, että kukaan ei jää yksin. Melko alussa lapsista pystyy jo päättämään, kuka vetäytyy omiin oloihin ja ketkä hakevat huomiota jatkuvasti. Viikon aikana on haastavaa saada aivan kaikkia vajaan 20 lasta tuntemaan toisiaan, nimien muistaminenkin on jo hyvä saavutus. Tärkeää on leiriryhmän kannalta huolehtia siitä, että kukaan ei jää yksin. Ensimmäisenä päivänä onkin tehty erilaisia nimileikkejä, joiden lomassa on helppo tutustuttaa ryhmäläisiä.

Ensimmäinen päivä vietetään tiiviisti oman telttakylän ja ohjaajien seurassa. Nimileikkien lisäksi päivän ohjelmaan sisältyy perinteisiä leikkejä, alueeseen tutustumista ja majoitautumista. Sään salliessa illalla on myös iltanuotio, jonka äärellä, muista päivistä poiketen, syödään iltapala. Muina päivinä iltapala syödään ruokakatoksessa muiden telttakyläin kanssa, tosin omissa pöydissä.

Tulella on rauhoittava vaikutus, mikä edesauttaa ensimmäiseen yöhön valmistautumista. Iltanuotiolla lapsilla on vielä helppo kysyä mieltä askarruttavista asioista, jotka olisi hyvä saada selville ennen nukkumaanmenoa. Tarkoituksena on pitää ilmapiiri avoimena sekä saada jatkuvasti palautetta, mikä toimii ja mikä ei. Näiden palautteiden avulla ohjaajat pystyvät tietoisesti edistämään telttakylänsä hyvinvointia ja toimintaa (Jauhiainen - Eskola 1994: 157) Kun lapset ovat syöneet ja hoitaneet iltatoimet he menevät teltoihinsa ja ohjaajat lukevat iltasadun. Yön aikana yksi ohjaaja, joka voi olla mistä telttakylästä tahansa, nukkuu omassa teltassa lähellä lapsia. Hänet voi käydä herättämässä keskellä

yötä, mikäli siihen on tarve. Leirialueella toimii myös erikseen yövalvoja, joka vastaa leirialueen rauhasta. Näiden ohjaajien avulla pystytään varmistamaan, että lapset pysyvät teltoissaan, eivätkä puhu enää yöllä ja että aikuinen on aina lähettyvillä.

4.5 Useamman ohjaajan edut

Ryhmäytttämisestä puhuttaessa mietitään usein koulumaailmaa. Leireillä ryhmäytttämisellä on kuitenkin omat erityispiirteensä. Koululuokissa on aikaa ryhmäytttämiseen selvästi enemmän kuin viikon mittaisilla leireillä. On erilaista ryhmäytttäjä lapsia lukuvuoden aikana, kuin päivissä laskettavan aikataulun puitteissa.

Suuri etu leireillä verrattuna kouluihin on kuitenkin se, että ohjaaja ei ryhmäytä yksin lapsia, vaan paikalla on aina vähintään toinen ohjaaja. 95 prosenttia opettajista ovat kokeneet samanaikaisopetuksen joko hyvin myönteiseksi tai myönteiseksi (Saloviitta 2009: 51). Etuja, joita tutkimuksen opettajat olivat listanneet, voidaan hyvin myös nähdä leiriolosuhteissa. Opettajat olivat muun muassa maininneet, että yhteisopetus antaa mahdollisuuden käyttää omia erityistaitoja, helpottaa työrauhan ylläpitämistä ja antaa mahdollisuuden jakaa tietoa toiselle.

Jos kesken ryhmäytttämistä tavoittelevan toiminnan aikana tulee häiriöitä, oli syynä sitten haastava käytös tai äkillinen tarve päästä pois, useamman ohjaajan läsnäolo mahdollistaa toiminnan jatkuvuuden. Toinen ohjaaja voi selvittää yksittäisen lapsen tilannetta samalla kun toinen ohjaaja jatkaa muun ryhmän vetämistä.

Leirikesällä on myös päivittäin palavereita ohjaajien kesken, joissa voi purkaa päivän aikana tapahtuneita asioita. Tällöin on hyvä mahdollisuus saada vertaistukea ja halutesaan suoraa palautetta, kuinka on tilanteen hoitanut.

Päivän aikana ryhmäytttämistä tapahtuu myös omien telttakyläaikojen ulkopuolella. Tällöin ohjaajina voi olla kuka tahansa koko leirin henkilökunnasta. Lapsille järjestetään erilaista ohjelmaa päivien aikana, mitkä pohjautuvat usein yhteistyöhön telttakylän keskuudessa. Kun ohjaajana on jokin toinen kuin oma ohjaaja, voivat lapset tällöin aloittaa sinänsä puhtaalta pöydältä. Joidenkin lasten kohdalla mahdollisuus toimia uuden ohjaajan kanssa voi ehkäistä ”jumeja”, eli tilanteiden kehittymättömyyttä. Telttakyläohjaaja on kuitenkin ensisijaisesti vastuussa ryhmän lapsistaan ja joutuu välillä niin sanotusti polliisiin

rooliin. Telttakyläohjaajat kuulevat ryhmänsä lasten isoimmat hölmöilyt ja päättävät ensisijaisesti tarvittavat toimenpiteet. On siis hyvä, että lapset saavat tehdä välillä asioita muidenkin ohjaajien kanssa, jotka eivät tiedä välttämättä edes heidän nimiään, saati mitä edellispäivinä on tapahtunut. Seuraavassa kappaleessa avaan vielä tarkemmin, mitä ohjaajan toimenkuva tarkoittaa käytännössä Kiljavalla.

4.6 Ohjaajan rooli Kiljavalla

Leiriohjaajana on hyvä pitää mielessä, että lapset ovat lomalla ja kaikki ohjelma on heille vapaa-aikaa, kuten koulutuksissa on työntekijöitä muistutettu. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jokainen lapsi pystyy saamaan tahtonsa läpi, tai ettei tarvitsisi tehdä asioita, jos ei huvita. Leireillä täytyy ottaa huomioon kaikki lapset, eikä sallia, että yksi lapsi haittaisi muiden lasten leiriviikkoa huonolla käytöksellään. Lapsilla saattaa olla paljon ennakkoluuloja, joten jotkut ohjelmat vaativat erityistä innostamista. Jos yksi lapsi ei osallistu ohjelmaan, toinen ja kolmas jättäytyvät helposti myös pois. Tämän vuoksi on tärkeää, että ohjaajat saisivat jokaisen lapsen mukaan ohjelmiin, oli se sitten lyhyt piirileikki tai päivän isoin ohjelmanumero.

Vajaalle 20 lapselle on toisaalta haastava keksiä ohjelmaa, josta kaikki tykkäävät. Omalla suunnittelullaan voi vaikuttaa ohjelmien mielekkyyteen järjestämällä erityyppistä tekemistä. Toiveiden kuuntelu on myös tärkeässä osassa, kunhan se ei mene siihen pisteeseen, että jokainen ohjelma kyseenalaistetaan ja vaaditaan jotain muuta. Hiljaisimmat leiriläiset eivät välttämättä uskalla sanoa suoraan, mitä haluavat tehdä, vaan taipuvat äänekkäimpien mielipiteeseen. Ohjaaja on lopulta se joka päättää, jolloin hän pitää samalla oman tarvittavan auktoriteetin. Haastavissa tilanteissa selkeä rooli on toimiva, niin ohjaajien, kuin lasten kannalta. Jos ohjaaja on liian kaverillinen, ei hän välttämättä saa tarvittaessa tarpeeksi jämää otetta ryhmästä. Liian jämäkälle ohjaajalle taas lapsi ei välttämättä uskalla tulla juttelemaan niitä näitä, tai jotain hyvinkin tärkeää asiaa.

Hyvä leiriohjaaja on empaattinen ja aidosti välittävä jokaisen ryhmän lapsen hyvinvoinnista. Leirikesän yhdestä tavoitteista kesän 2016 leireillä oli, että se olisi paras paikka olla. Tähän ohjaaja voi vaikuttaa hyvinkin suoraan. Leiriohjaajan on pystyttävä ottamaan vastaan lasten ilot kuin surutkin, tärkeintä on, että lapselle tulee sellainen olo, että hänestä välitetään. Ohjaajan täytyy itse tietää ryhmän tavoitteet ja uskoa niihin. Parhaiten uskomus hyvästä ryhmästä tarttuu sen jäseniin heidän ohjaajansa esimerkistä ja opti-

mistisuudesta (Kopakkala 2008: 93). Vaikka ryhmän toiminta tuntuisikin haastavalta, ohjaaja ei voi itse vaipua epätoivoon, joka tulee lapsille helpommin. Tällöin huonon ilmapiirin kierre olisi valmis syntymään. Ryhmän vetäjän tehtävänä on myös arvostaa ryhmän jäseniä ja saada heidät myös arvostamaan toisiaan (Kopakkala 2008: 93).

Tasapainottelu empaattisuuden ja auktoriteetin välillä voi olla varsinkin kokemattomimmille ohjaajille haastavaa. Kokemus tuo tässä asiassa paljon varmuutta ja oppiminen tapahtuu yrittämisen ja erehtymisen kautta. Yleisesti ottaen on hyvä lähteä rennolla asenteella, jotta lapsille tulee ajatus siitä, että heillä tosiaan on lomaa, eikä läksyjä tai oppitunteja. Auktoriteettiasemaa ei ole tarkoitus korostaa, ellei siihen ole erikseen syytä. Jos lapsi kokee, että hänen ja ohjaajan kanssa on mennyt napit vastakkain, on siitä haastavaa päästä lyhyessä ajassa takaisin hyviin väleihin. Yleisesti ottaen ohjaajasta haetaan kuitenkin aina roolimallia ja häneen pyritään samaistumaan. Mitä parempana ryhmän vetäjä koetaan ryhmän keskuudessa, sen perusturvallisempi olo sen jäsenille tulee. Tämän vuoksi ohjaajana ei pitäisi provosoitua vaan pysyä joka tilanteessa turvalisena aikuisena, johon voidaan luottaa (Kopakkala 2008: 64.)

Leirien nuorimmat ovat 7-vuotiaita, ja vanhimmat 12-vuotiaita. Ohjaajien on siis hyvä ottaa huomioon lasten kehityksen vaiheet kaikissa toiminnoissa. Lapset hakevat tyypillisesti 7-9 vuoden iässä vielä rajojaan ja ovat innokkaita tekemään itse asioita. Kaverisuhteet ovat myös entistä isommassa roolissa. He kuitenkin hakevat vielä turvaa ja tukea aikuisista (Vanhempainnetti, kasvu ja kehitys). Vanhemmillä lapsilla (9-12) taas itsenäistyminen on tyypillisesti kasvanut, sekä mielipiteet voivat olla jo voimakkaampia.

5 Ryhmä tutuksi – ensimmäisten leiripäivien ryhmäyttämiset

Yhdeksästä työviikostani valitsin neljä viikkoa, jolloin toteutin ryhmäyttämistä opinnäyte-työtäni varten. Kolmena viikkona näistä neljästä viikosta olin töissä alkupäässä, molemmissa neljä päivää. Näin pääsin mukaan ryhmän muodostumis- ja kuohuntavaiheeseen, sillä oletuksella, että ryhmän vaiheet etenisivät kaavamaisesti. Oli myös mahdollista, että muodostumisvaihe kestäisi pidempään tai kuohuntavaihe jäisi kokonaan pois. Suunnitelin kuitenkin ohjelmani sillä ennako-odotuksella, että ryhmät kävisivät nämä kaksi vaihetta läpi. Tavoitteenani oli tehdä toimintaa, jossa on otettu huomioon näiden vaiheiden erityispiirteet ja edesauttaa sujuvaa ryhmäytymistä. Koska en ollut telttakylän ainoa oh-

jaaja, neuvottelin jokaisen valinnan muiden ohjaajien kanssa, jotta pääsimme yhteisymmärrykseen. Tarkoitukseni ei ollut ajaa läpi vain omaa tahtoani ryhmän johtamisessa toista ohjaajaa kuuntelematta. Lisäksi jos syystä tai toisesta ei ollut ryhmän edun mukaista toteuttaa valmiiksi suunniteltuja ohjelmia, jätin ne välistä kokonaan. Pääosassa oli lapsille hyvä ja toimiva leiriviikko, ei minun opinnäytetyöni, vaikka parhaimmassa tapauksessa ne kulkisivatkin käsi kädessä tavoitellen samoja asioita.

Pelkkä nimien oppiminen ei riitä ryhmäyttämiseen, mutta se on luonteva tapa aloittaa uusiin ihmisiin tutustuminen (Ryhmäyttämisosas: 4). Ennen varsinaista nimileikkiä tarkoitukseni oli käydä läpi, keitä telttakylään on tullut. Jokainen lapsi sai vuorotellen kertoa oman nimensä, onko ollut ennen leirillä ja mitä odottaa tulevilta päiviltä, kuten on ollut tapana aikaisempina vuosina. Näiden tietojen avulla pystyin suunnittelemaan tulevia päiviä muiden ohjaajien kanssa. Käytin myös ensimmäisenä päivänä Rakenna hyvä luokkahenki -kirjan esimerkkiä ensimmäisestä päivästä koulussa, leiriolosuhteisiin muokattuna (Salovaara – Honkanen 2011: 156-159). Kirjassa on laitettu tavoitteeksi, että ensimmäisenä koulupäivänä opittaisiin luokkakavereiden nimet ja heidän ominaispiirteitään. Lisäksi käytäisiin yhdessä läpi, millainen on hyvä ja mukava luokkakaveri. Leiriolosuhteissa tämä tarkoittaa sääntöjen läpikäymistä, sillä niitä on paljon. Varsinkin yksi tärkeimmistä säännöistä, ketään ei kiusata, pitää ottaa esille heti ja käydä sitä yhdessä läpi. Kiusaaminen ei ole niin yksiselitteistä kuin voisi kuvitella. Toiselle hauskapito saattaa tarkoittaa toiselle kiusaamista. Tämän vuoksi kiusaamisesta voi keskustella pitkäänkin.

Esittelyjen ja sääntöjen jälkeen pystytään jo aloittamaan nimileikki, jonka olisi hyvä sopia vaihtelevasta ikähaarukasta johtuen ekaluokkalaisista kuudesluokkalaisiin. Ryhmäyttämisen olennaisena osana on vuorovaikutus, joten nimileikissä olisi hyvä olla jotain muutakin kuin pelkästään nimien toistelu. Valitsin ”minä pidän” -leikin, jota olen varioinut eri leikeistä. Alussa seistään tiiviissä ringissä ja yksi menee seisomaan keskelle ja kertoo oman nimensä. Tällöin kaikki tervehtivät keskellä olevaa ja sanovat hänen nimensä. Seuraavaksi keskellä oleva kertoo jonkin asian, josta pitää, tai jonkin ominaisuuden itsestään. Tällainen voisi olla esimerkiksi ”olen partiossa”, jolloin kaikki partioon kuuluvat astuisivat sisään rinkiin etsien uuden paikan. Keskelle jää aina yksi, joka vuorostaan kertoo nimensä ja jonkin asian itsestään. Tätä jatketaan niin kauan, että jokainen on päässyt keskelle ainakin kerran. Nimien muistaminen on helpompaa, kun nimen voi liittää johonkin. Samalla kenenkään ei pidä olla paikallaan pitkää aikaa, jolloin keskittymiskyky paranee.

Ensimmäiseen päivään kuuluu myös paljon kiertelyä ympäri leirialuetta. Siirtymävaiheet ovat usein varsinkin uusille ryhmille haasteellisia (Kalliola - Kurki - Salmi - Tamminen-Vesterbacka 2010: 88). Tuttujen paikkojen esittely saattaa olla puuduttavaa vanhoille leiriläisille, jotka tietävät kaiken jo valmiiksi, tai ainakin ajattelevat niin. Vanhojen leiriläistenkin kannattaa kerrata leirialue, sillä vuodessa on voinut unohtaa joitain tärkeitä yksityiskohtia tai leirialueelle on saattanut tulla kokonaan uusia paikkoja. Pitääkseni kierroksen kaikille mielenkiintoisena ja uutena, sen aikana jatkettiin tutustumista. Jaan lapset pareihin, siten että jo tuntevat eivät olisi pareina. Siirtyessä aina paikasta toiseen tarkoituksena on kertoa parille yhteisesti annettu aihe. Esimerkiksi parien pitää kertoa, mikä eläin olisi mieluiten tai mitä on tehnyt jo kuluvana kesänä. Ennalta-annetut aiheet helpottavat juttelun aloittamista. Omia vastauksia ei ole tarkoitus kertoa kaikille yhteisesti, ellei halua, ajankäytön sekä ujoimpien lasten huomioimisen takia. Kierros on aina pitkäkestoinen, joten sen aikana ehtii ottaa useita eri aiheita. Jos kaikki menee suunnitelmien mukaan, tämä harjoite myös edesauttaa teltoihin jakamista. Kun kysellään, ketkä haluavat samaan teltaan, hyvin toimeen tulleet parit saattavat haluta majoittautua keskenään.

Iltaalan jälkeen on vielä aikaa telttakylän yhteisiin toimintoihin ja leikkeihin. Tämä on myös hyvin otollista ryhmäyttämisaikaa. Lapset tietävät jo vähän paremmin toisista, ainakin muutamien nimet muistetaan sekä joitain yhdistäviä tekijöitä on löydetty. Tässä vaiheessa tarkoitukseni on antaa lapsille vaikuttamismahdollisuutta, mitä he haluaisivat tehdä. Tällöin mahdollistan lapsien osallistamisen, jota on hyvä sisällyttää ryhmäytymisprosessiin (KSL: 2). Hyvin usein lapsilta löytyy aina joitain toiveita, jotka sopivat koko ryhmälle, mutta tarvittaessa ohjaajalla voi olla takataskussa joitain leikkejä. Jos lapsilta ei tule ehdotuksia, tai niitä ei voi toteuttaa, aion ehdottaa ”neljä jalkaa, kaksi kättä” -leikkiä. Tässä leikissä vuorovaikutus ja yhteistyö ovat avainasemassa, joten se sopii hyvin ryhmäyttämiseen. Tarkoituksena on, että ohjaaja sanoo tietyn määrän jalkoja ja käsiä, joiden on koskettava maata. Tällöin ryhmän pitää yhdessä pohtia ketkä laittavat kädet maahan ja ketkä jalat.

Ryhmäytymiseen vaaditaan turvallista ilmapiiriä, joten ensimmäisenä päivänä on erityisen tärkeää huolehtia ennen nukkumaanmenoa, että kaikilla on ollut hyvä päivä, eikä mikään paina mieltä. Isossa, vielä tuntemattomassa ryhmässä voi olla joillekin vaikea kertoa ohjaajalle yleisesti huolensa. Moni lapsi ei ole ollut aiemmin leirillä, saati sitten yötä teltassa. Lapselle voi tulla mieleen paljonkin kysymyksiä, joita aikuiset eivät ole osanneet ennakoita.

Myös muiden lasten ollessa ympärillä lähes tuntemattoman ohjaajan huomion kiinnittäminen on mahdollisesti ylitsepäasevätön kynnys. Tämän takia ohjaajien kannattaa käydä vielä erikseen jokaisessa teltassa kuulostelemassa, miten kaikilla sujuu. Ryhmän toiminnankin kannalta pitää muistaa ottaa palautetta jokaiselta sen jäseneltä (Jauhiainen - Eskola 1994: 157). Ohjaajien käynti teltoissa madaltaa kynnystä puhua ja kysyä kun ympärillä on vain muutama muu lapsi ja ohjaaja ottaa asian vielä erikseen esille. Aioin ottaa tämän huomioon varsinkin ensimmäisen illan aikana. Tavoitteena on käydä kaikki teltat läpi jokaisena iltana, jotta siitä syntyisi myös rutiini, mikä on tärkeää lapsille (Perhe-aikaa).

Näiden kaikkien toimintojen avulla päätavoitteena on, että lapsille tulisi turvallinen ja luotettava olo omasta ryhmästä ja koko leirialueesta ylipäättänsä. Ensimmäinen päivä on otollisinta aikaa telttakyläohjaajille oman ryhmänsä ryhmäyttämiseksi, sillä muina päivinä muiden ohjaajien rooli korostuu. Tällöin olisi hyvä oppia jo mahdollisimman monen lapsen nimet ulkoa, mihin aioin henkilökohtaisesti erityisesti panostaa. Tällöin juttelusta tulee luontevampaa, kun voi kutsua lapsia heidän omilla nimillään, eikä ensimmäisenä joudu kysymään jälleen toisen nimeä. Lapsille tulee silloin tunne, että hänet on huomioitu myös yksilönä, eikä vain telttakyläläisenä muiden joukossa.

Tarkoitukseni on vetää kahden eri ryhmän ensimmäiset päivät tässä kappaleissa mainitsemillani keinoilla. Arvioin niiden onnistumista omien havaintojeni, sekä muiden telttakyläohjaajien haastattelujen perusteella.

5.1 Seuraavien päivien ryhmäyttäminen

Kahdella leirillä olen ohjaajana maanantaista perjantaihin. Leirit alkavat sunnuntaina ja päättyvät lauantaina. Perjantai on viimeinen varsinainen leiripäivä, sillä lauantaina on lähinnä tavaroiden pakkaamista ja kotiin lähtemisen aika. Perjantaita voi siis pitää ryhmän varsinaisena lopettamispäivänä. Keskellä viikkoa on odotettavissa kuuhunta- ja yhdenmukaisuusvaiheet.

Ryhmän kiinteytymiseen tarvitaan yhteisiä kokemuksia (Partio). Näistä jää helposti muistoja, joihin voi ryhmän jälkeen helposti palata tavatessaan muita ryhmän jäseniä. Myös viikon aikana yhteiset kokemukset tuovat yhteenkuuluvuudentunnetta. Tällaisia kokemuksia on helppo järjestää Kiljavalla. Ne voivat olla retkiä lähiympäristössä tai marjojen

poimimista yhteistä piirakkaa varten. Valitsin kuitenkin yhteiseksi tekemiseksi jotain, jossa lapset pääsevät käyttämään omaa luovuuttaan ja kokeilemaan itse.

Neljäntenä leiripäivänä telttakylähetkessä lapset pääsevät tekemään pienimuotoisen taideprojektin. Tavoitteenani on lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tukea itsetunnon rakentumista. Itsetunnon kehityksen tuessa on tärkeää löytää itsestään vahvuuksia ja saada kehuja (Kalliola - Kurki - Salmi - Tamminen - Vesterbacka 2010: 130). Tämän vuoksi hankin telttakylähetkeen isoja paperiarkkeja, joihin lapset voivat piirtää kätensä ääri viivat. Lapset tuntevat jo todennäköisesti paremmin toisiaan, joten toteutuksen voi odottaa onnistuvan. Piirrettyjen käsien ympärille on tarkoituksena saada kehuja muilta telttakyläläisiltä. Tällä yhteisellä tekemisellä lapset saavat kehuja, mutta myös opettelevat antamaan sitä. Itsetunnon kehitykseen kuuluu kyky arvostaa muita ihmisiä (Keltikangas-Järvinen 1994: 19). Tällä harjoituksella lapset pääsevät antamaan leirikaverilleen tunnustusta. Riski tällaisessa tekemisessä on, että joku lapsista ei saisi yhtään kehuja, jolloin toiminnan seuraukset olisivat negatiiviset. Olen ottanut tämän huomioon siten, että ohjaajat voivat tarvittaessa käydä kirjoittamassa tyhjien käsien kohdalle kehuja. Sanon tämän ohjeen etukäteen toiselle telttakyläohjaajalle, ennen kuin käsiä aletaan piirtää.

Toinen mahdollinen negatiivinen asia, joka voi tapahtua on se, että joku kirjoittaisi jotain sopimatonta toisen kohdalle. Tämän takia ohjaajien on hyvä seurata vierestä kirjoittamisia positiivisella asenteella. Tarkoituksena ei ole, että lapsille tulisi olo, että heitä tarkkailtaisiin vaan, että ohjaajat kannustaisivat heitä osallistumaan ohjelmaan.

Teoksen valmistuessa ei sinänsä käydä yhdessä läpi piirrettyjä käsiä, sillä silloin vertailua muiden kehuihin voisi tapahtua liikaa. Paperi voidaan esimerkiksi ripustaa sään salliessa ympäri telttakylää tai viedä sisätiloihin, jolloin jokainen voi vuorollaan käydä katsomassa haluamansa kädet.

6 Toteutukset

6.1 Ensimmäinen toteutusvikko

Ensimmäisen viikon ryhmäytykset alkoivat suunnitellusti. Poikia ja tyttöjä oli suurin piirtein yhtä paljon. Joukossa oli aikaisempina kesinä olleita leiriläisiä, mutta myös uusia. Aikataulullisista syistä tutustumisleikki ajoittui paikkojen näyttämisen jälkeen, mutta sillä ei ollut käytännössä merkitystä. Kuten olin etukäteen arvellut, vanhoille kävijöille leirialueen tutustumiskierros tuntui ajatuksena tylsältä, mutta otin käyttöön parikeskustelun, jossa juteltiin aiemmin tuntemattoman leiriläisen kanssa. Tämä toimi omasta näkemyksestäni hyvin, sillä jokainen osallistui kyseiseen toimintaan. Itsekin menin yhden parin kanssa juttelemaan, sillä se auttoi minuakin tutustumaan heihin paremmin ja halusin näyttää esimerkkiä samalla kaikille.

Ensimmäisenä päivänä jouduttiin odottamaan paljon vuoroa, milloin telttakyläkuvan ottamiseen, milloin arvotavaroiden talteen ottamiseen. Pitkät odotusajat aiheuttivat selvästi ainakin osalle kyllästymisen merkkejä, mutta esimerkiksi juuri pienet välileikit autoivat tilannetta, ettei tarvitsisi olla pelkästään paikallaan.

Telttajako sujui hyvin, lapset jakaantuivat oma-aloitteisesti pienempiin ryhmiin ja oli hyvä huomata, että kukaan ei mennyt vastentahtoisesti mihinkään teltaan. Yhtäkään porukkaa ei myöskään tarvinnut hajottaa tilanpuutteen takia.

Sääntöjen läpikäyminen meni sujuvasti suunnitelmien mukaan ja saimme aikaan hyvää keskustelua juuri kiusaamisen merkityksestä. Lisäksi ehdin ottaa ylös myös toiveita tulevalle viikolle. Mitään konkreettisia toiveita ei juuri tullut, joten ajattelin palata vielä uudelleen asiaan, kunhan kaikille ovat paikat tiedossa ja ymmärrys siitä, mitä periaatteessa voi leiriviikon aikana tehdä. Myöhemmin tulikin joiltakin lapsilta toive, että he pääsisivät kalastamaan, minkä pystyin toteuttamaan kolmantena päivänä, eli tiistaina. Olin tyytyväinen, että tämä toive onnistui ja osa lapsista sai yhteisen kokemuksen, vaikkakin jäimme ilman saalista.

Saimme ensimmäisenä iltana myös hyvin aikaa nimileikkiin. Työparini ideasta käytimme siihen vilttileikkiä. Siinä ohjaajat pitävät vilttiä ylhäällä siten, että sen molemmilla puolilla on lapsia kyykyssä. Näin he eivät näe toiselle puolelle. Ohjaat osoittavat, ketkä lapsista tulee aivan viltin eteen, edelleen siten, että he eivät näe toiselle puolelle. Viltti lasketaan

alas, jolloin lapset yrittävät sanoa toista nopeammin toisen nimen. Hitaammin sanonut siirtyy toiselle puolelle vilttiä. Näin myös alun perin samalla puolella olleet saattavat päästä muistamaan toistensa nimiä. Tämä leikki oli omalta kannaltanikin hyvä asia, sillä opin samalla itsekkin useita nimiä. Aivan kaikkia nimiä en seuraavana päivänä muistanut ulkoa, mutta iltaan mennessä osasin nimetä jokaisen telttakyläni lapsen. Kehotin myös lapsia opettelemaan toistensa nimiä.

Ensimmäisenä iltana käytimme paljon aikaa nukuttamiseen ohjaajaparini kanssa. Kävimme molemmat jokaisessa teltassa juttelemassa kiireettömästi, kuten olin etukäteen suunnitellut. Koin itse juttelut tärkeäksi, sillä pystyin vielä varmistamaan jokaiselta, että he ovat ymmärtäneet tarvittavat asiat, erityisesti koskien yötä. Sain myös puhua niiden lasten kanssa, jotka olivat olleet vähemmän puheliaita kuin osa. Hiljaisuus tuli helposti ja pystyimme jättämään lapset nukkumaan hyvin mielin.

Toisen päivän telttakylähetkessä käytimme aikaa jälleen tutustumisleikkeihin, sillä sinä päivänä aloitti kolmas ohjaaja työnsä, jolloin hänenkin oli hyvä aloittaa heti tutustuminen telttakyläläisiin. Kävimme myös läpi leiriläisten tunteita ja ajatuksia kuluneesta päivästä.

Kehupaperia en ehtinyt toteuttaa, sillä näimme ohjaajien kanssa parhaaksemme käyttää tällä viikolla telttakylähetket muihin toimintoihin. Saimme toteutettua kuitenkin minun näkemykseni puolesta toimivat päivät telttakylähetkineen. Kuten olen tässä opinnäytetyössäni aiemmin maininnut, tarkoitukseni ei ollut toteuttaa pakolla ohjelmia, vain silloin kuin ne palvelevat parhaiten ryhmää, niin ohjaajien kuin leiriläisten puolesta.

6.2 Toinen toteutusviikko

Kuten ensimmäisellä viikolla, telttakylässä oli aiemmin Leirikesän leireillä olleita, mutta myös täysin uusia leiriläisiä. Varsinkin tällä kertaa koin itse, että vanhojen leiriläisten mukaan ottaminen leirin käytäntöjen ja sääntöjen kertomiseen toimi hyvin, sillä he ottivat mielellään kertojan roolin. Toiselta ohjaajalta tuli kierroksen aikana ajatus, että pareja vaihdeltaisiin, mikä otettiin käyttöön. Tällöin he ehtivät jutella mahdollisimman monen eri telttakyläläisen kanssa. Aikaa meni hieman kauemmin aina uusien pariin löytämiseen, mutta pysyimme kuitenkin hyvin aikataulussa.

Telttajaoissa oli enemmän haastetta kuin ensimmäisellä viikolla. Osa samaan teltaan haluavista oli pakko hajauttaa eri teltoihin, sillä kolmen ryhmää oli melko monta. Suurimpiin osiin teltoista piti saada vähintään neljä, joten joidenkin kaveriporukoiden oli valitettavasti nukuttava eri teltoissa. Painotimme toisen ohjaajan kanssa, että sillä kenen kanssa nukkuu, ei ole suurta väliä, sillä päivisin voi olla juuri niiden henkilöiden kanssa joiden tahtoo. Lopulta saimme jokaisen telttakyläläisen järkevästi teltoihin.

Ensimmäisenä iltana otimme jälleen ”minä pidän” leikin, minkä avulla aloin itse oppia jo hyvin nimiä. Jokainen pääsi vähintään kerran keskelle, kuten oli tarkoituskin. Leikki kesti myös melko pitkään, sillä kiirettä ei ollut.

Moni leiriläinen toivoi lipunryöstöä toisen päivän jälkeen, minkä toteutimme toisen telttakylän kanssa heti seuraavana päivänä. Halusin toteuttaa sen mahdollisimman ryhmäytävästi. Tavoitteena oli, että leiriläiset tuntisivat yhteenkuuluvuutta ja häviökin pystyttäisiin ottaa yhteisenä kokemuksena. Lipunryöstöön osallistuttiin yleisesti erittäin innokkaasti ja sopivalla tunteella. Menin myös mukaan puolustamaan oman telttakylän lippua, sillä ajattelin, että omalla esimerkillä saisin kasvatettua entisestään intoa ryhmääni (Kopakkala 2008: 93). Teimme lipunryöstössä mukana olleen telttakylän kanssa vielä retken läheiselle uimarannalle seuraavana päivänä, joka osoittautui myös hyvin onnistuneeksi.

Neljäntenä päivänä toteutin ensimmäistä kertaa kehupaperin. Jokainen teki innokkaasti oman kätensä paperiin, toiset kirjoittivat lähes jokaiseen käteen positiivisia asioita, toiset muutamaan. Tärkeintä oli kuitenkin se, että mikään käsi ei jäänyt tyhjäksi kehuista ja yhtään negatiivista asiaa ei kirjattu ylös. Itse kirjoitin muutamiin käsiin asioita, joilla ei ollut aivan niin montaa kuin joillakin lapsilla. Ainoa asia jonka olisin halunnut mennä paremmin, oli kehupaperin purkaminen. Aikataulullisista syistä en ehtinyt purkaa sen tarkoitusta kuin olisin toivonut. Nyt sen tarkoitus saattoi jäädä osalle hieman epäselväksi. Huomasin myös, että kaikki eivät aivan tienneet kaikkien nimiä, joten päätin kiinnittää tähän asiaan vielä enemmän huomiota tulevilla viikoilla. Positiivinen asia tässä oli kuitenkin, että he, jotka eivät tienneet joidenkin nimiä, kysyivät itse henkilöltä asiaa. Joka tapauksessa kehupaperi toimi jo ensimmäisellä kerralla niin hyvin, että sitä oli hyvä keilla vielä tulevina viikkoina.

Kuten jo ensimmäisellä viikolla, osa leiriläistä jäi hieman etäisemmäksi kuin osa, vaikka tiedostin sen joka päivä. Osa lapsista hakee huomiota selvästi enemmän kuin muut, jolloin harmillisen rajallista aikaa ei pysty ainakaan helposti jakamaan tasaisesti. Hyviksi

havaitsemiani keinoja jokaisen lapsen kohtaamiseen on istuminen ruokapöydässä aina eri lasten viereen, kuulumiskierroksella käydä aivan jokainen yksitellen läpi sekä nukuksessa käydä jokaisessa teltassa vielä ennen hiljaisuutta. Näin pystyy juttelemaan hiljaisimpienkin lasten kanssa, ettei äänekkäimmät ja vilkkaimmat vie pelkästään ohjaajien huomiota.

6.3 Kolmas toteutusviikko

Kolmannella toteutusviikolla aloitin työjaksoni leiriviikon toisena päivänä. Tällä jaksolla työtunteja on eniten ja myös kokonaisia päiviä oman ryhmän kanssa on kolme kappaletta. Sillä jaksolla pääsee näkemään parhaiten ryhmän kehitystä ja vaikuttamaan siihen itse.

Ensimmäisenä työpäivänäni aloitin nimikierroksen ja jokainen sai jälleen kertoa asioita, mistä pitää ja mitä haluaisi tehdä. Päällimmäiseksi toiveeksi nousi vaahtokarkkien paisuttaminen, mikä pystyttiin tekemään leirin kolmantena päivänä. Toiveena oli myös mustikkapiirakanteko.

Ryhmässä oli paljon henkilöitä, jotka tunsivat jo toisensa, mikä tarkoitti heti pienten porukoiden muodostumista. Havaitsin ryhmässä myös jonkin verran ulkopuolelle jäämistä, johon pystyimme ohjaajien kanssa puuttumaan ajoissa. Tässäkin asiassa huomasin jälleen, että viikko on lyhyt aika ryhmäyttämiseen, sillä tällä viikolla oli paljon aikaa vieviä pakollisia juoksevia asioita, jotka veivät usein toisen ohjaajan huomion kokonaan. Tällöin aikaa jäi vähemmän koko ryhmälle. Illalla myös ehdin käydä jokaisessa teltassa ja pääsin taas tarkemmin selville telttakyläläisten ajatuksista. Samalla pystyin kerrata nimiä kätevästi.

Keskiviikkona, jolloin telttakylään tuli uusi ohjaaja, toteutimme jälleen nimileikkejä, sekä toivotun mustikkapiirakan teon. Lähes jokainen keräsi leirialueelta mustikoita, minkä jälkeen pienemmällä porukalla tehtiin taikina. Myöhemmin illalla jokainen sai palan piirakasta. Mustikoiden poimimisenkin koin osaksi ryhmäytymistä, sillä jos mustikoita ei saataisi tarpeeksi, piirakkaa ei syntyisi. Ryhmällä on hyvä olla jokin yhteinen tarkoitus ja päämäärä. Sen ajan se oli marjojen poimimista yhteiseen tarkoitukseen.

Toisin kuin edellisellä toteutuskerralla, keuhpaperin vuoro oli vasta torstaina, jolloin oli myös viikon viimeinen telttakylähetki. Perjantaisin ja lauantaisin niitä ei pidetä aikataulullisista syistä. Keuhpaperi tuntui luonnolliselta lopetukselta leiriviikolle. Leiriläiset innostuivat suurilta osin täyttämään kavereittensa, uusien ja vanhojen, käsiä kehuilla. Muutamia ei toiminta näyttänyt kiinnostavan ja joihinkin käsiin jäi enemmän tyhjää kuin muihin. Tämän vuoksi kävimme ohjaajien kanssa täydentämässä käsiä itse, kuten olin etukäteen suunnitellut. Kaiken kaikkiaan tästäkin toteutuksesta jäi sellainen tunne, että se kannatti tehdä ja voisin käyttää sitä muutenkin eri ryhmien kanssa myös tulevaisuudessa ryhmäohjauksissa.

6.4 Neljäs toteutusviikko

Neljännän toteutusviikon olin jälleen leirin neljä ensimmäistä päivää töissä, eli pääsin vaikuttamaan heti alussa ryhmän toimintaan.

Jatkoin hyväksi havaitsemaani parikeskustelua leirialuetta kiertäessämme. Se meni tälläkin viikolla hyvin. Kävelyt paikasta toiseen eivät tuntuneet pitkäveteisiltä, vaan ryhmä pysyi helpommin kasassa ja aktiivisena. Nimileikkejä ei ehditty kunnolla pitää ensimmäisten tuntien aikana, mutta illalla nuotion äärellä kävimme nimi- ja toivomuskierroksen. Tällä kertaa toiveita tuli hyvin hajanaisesti, mutta jalkapallopelejä toivottiin eniten. Siinä kohtaa en luvannut vielä, mitä tulimme tekemään, mutta sopivasti toisen telttakylän ohjaaja kysyi illalla, että olisiko halukkaita telttakylä jalkapallo-otteluun heidän kanssaan. Nukutus meni hyvin, toinen ohjaajista oli valvontateltassa sinä yönä, eli poistui puolta tuntia aiemmin, jolloin olin sen ajan ainoa tuttu ohjaaja. Sain kyllä avukseni toisen ohjaajan. Tällä kertaa en ehtinyt käydä teltoissa kyselemässä kuulumisia, vaan aika meni muiden asioiden hoitamiseen.

Seuraavana päivänä telttakylähetkessä teimme nimileikkejä ja samalla sinä päivänä saapunut ohjaaja pääsi ryhmäämme mukaan. Valitsimme minä pidän -leikin. Se oli itsellenikin hyvin tarpeellinen, sillä ensimmäisenä päivänä emme olleet ehtineet ottaa nimileikkejä. Kun jokainen oli päässyt ainakin kerran keskelle kertomaan nimensä ja asian, joka pätee itseensä, aloitimme jalkapallon pelaamisen, kuten edellisenä iltana oli sovittu toisen telttakylän ohjaajan kanssa. Yli puolet telttakylästämme jäi pelaamaan ja loput menivät kolmannen ohjaajamme kanssa jatkamaan leikkejä. Peli oli vauhdikas ja moni

näytti nauttivan siitä. Tunsin, että oli hyvä päätös ottaa se juuri sinä päivänä, koska ehdimme kuitenkin myös tutustua tarkemmin vielä koko ryhmän kanssa. Jalkapallon pelaaminen näytti kasvattavan lisäksi me-henkeä, mikä onkin ryhmäyttämisen perusasioita.

Keskiviikkona oli kesän viimeisen kehupaperin aika. Olin oppinut aiemmista kerroista pieniä asioita, miten parantaa sen sujuvuutta. Tällä kertaa odotettiin, että jokainen oli saanut kätensä piirrettyä paperiin, ennen kuin alettiin kirjoittaa toisille kehuja. Tämä esti ruuhkautumisen paperin edessä. Aiemmin olin huomannut, että osa oli ehtinyt kirjoittaa kehutkin, ennen kuin kaikki olivat saaneet kätensä paperiin. Tällä kertaa ei tarvinnut kutsua takaisin ketään paperin äärelle. Nyt osasin myös ehkä purkaa parhaiten lapsille, miksi he tekivät sellaista kehupaperia. Toin esille, että toisen kehuminen on tärkeä muistaa, vaikka se olisi pienestäkin asiasta. Yritin myös herätellä ajatusta, että kehujen saaminen tuntuu myös hyvältä ja sen tunteen voi antaa toiselle helposti. En osaa sanoa kuinka syvällisesti lapset ajattelivat sillä hetkellä, mutta ainakin he kuuntelivat hyvin.

7 Toteutusten tulokset ja pohdinta

Neljän hyvin samanlaisen ja toisaalta täysin omanlaisen toteutuksen jälkeen käyn läpi tässä kappaleessa onnistuneita ja kehitettäviä asioita. Päällisin puolin pidän valintojani eri päiville hyvinkin onnistuneina. Toiveita on pystytty toteuttamaan hyvin, toiminta on ollut monipuolista tuntematta kuitenkaan, että mikään olisi ollut pakolla järjestettyä.

Karkeasti laskettuna päivän aikana yhteistä aikaa oman telttakylän kanssa on kolmesta neljään tuntiin. Tähän aikaan sisältyvät ruokailut ja iltatoimet, pois lukien aamupalan, jolloin sitä on vetämässä muutamia ohjaajia, jotka eivät yleensä ole lasten omasta telttakylästä. Päivittäinen yhteinen aika on hieman vähemmän, kuin mitä tavallinen koulupäivä kestää alakoululaisilla. Tämä tuo paljon rajoituksia varsinaiseen ryhmäyttämiseen. Huomasin viimeistään aina kehupaperin kohdalla, että lapset eivät ole oppineet välttämättä kaikkien nimiä. Enemmistö muisti useimpien nimet, mutta silti se tuntui yllättävältä, kun jonkun piti kysyä toisen nimeä. Lapset ovat päivän aikana keskenään selvästi kauemmin kuin mitä ohjaajat ovat, joten heillä on enemmän aikaa toistensa nimien opetteluun. Ymmärrän kyllä, että leiriläisillä ei ole samanlaisia ”velvollisuuksia” oppia jokaisen telttakyläläisen nimeä. Itse opin keskimäärin ryhmäläistenimiä viimeistään toisen päivän iltaan mennessä. Samassa teltassa nukkuvat kyllä muistivat hyvin toistensa nimet ja muutenkin tulivat useimmiten parhaiten juttuun. Tähänkin tosin vaikuttaa, että iso osa

saattoi tuntea etukäteen omat telttakaverit. Toisin sanoen, viikon aikana lapset ehtivät tutustua muutamien uusiin kavereihin, ei koko ryhmään, mikä oli toisaalta odotettavissa.

Tärkeänä ja innostavana asiana koin henkilökohtaisesti, että jo ensimmäisenä päivänä lapsia kuunneltiin, mitä he itse haluaisivat tehdä viikon aikana. He olivat kuitenkin pääosassa ja leiriä tehtiin juuri heitä varten. Toiveiden toteuttamisella toivon sen tuoneen lapsille ryhmään kuuluvuuden tunnetta. Ohjaajat saattavat miettiä liian monimutkaisesti, mikä olisi parasta tekemistä lapsille. Huomasin, että hyvin yksinkertaiset asiat ovat eniten niitä, mitä lapset odottavat ja haluavat, kuten esimerkiksi perinteiset pihaleikit tai vaahtokarkkien paahtaminen. Tästä huolimatta koen, että viikolle mahtuu kyllä yllättäviä ja uusiakin tekemisiä, joita lapset eivät etukäteen osaa odottaa. Tasapainoilua tavallisten leikkien ja ennalta paljon suunnitteluaikaa vievien tekemisten välillä voi pohtia ryhmäkohtaisesti. Jokainen ryhmä on erilainen ja toiset ovat vastaanottavaisempia uusille asioille kuin toiset. Tavat, joilla myös kerättiin toiveita, olivat mielestäni onnistuneita. Kävimme aina yhden leiriläisen kerrallaan läpi, jolloin jokainen sai halutessaan puheenvuoron, eikä tarvinnut erikseen viitata. Näin ujoimmatkin saivat aina mahdollisuuden puhua. Myös teltoissa käyminen iltaisin antoi vielä mahdollisuuden kertoa pienemmässä porukassa omia ajatuksia. Lisäksi toiveita kerättiin päivittäin, sillä leirialueella on paljon mahdollisuuksia, joita ei välttämättä osakaan kysyä ensimmäisinä päivinä.

Joustavuus myös näytti toimivan hyvin. Jos karkeasti sanottuna puolet halusivat leikkiä piilosta ja puolet pelata pallopelejä, molemmat puolet saatiin kumpaankin mukaan, kunhan aikaa jäi molemmille tekemisille. Lisäksi kahden ohjaajaan läsnäolo mahdollisti välillä ryhmän jakamisen kiinnostusten mukaan.

Myös toimiva ratkaisu oli paitsi toiveiden kuuntelu, myös palautteen ottaminen. Keskustelu koko ryhmän ja ohjaajien kanssa toi läpinäkyvyyttä toimintaan ja usein toi esille asioita, joita oli hyvä käydä koko ryhmän kanssa läpi. Kun ohjaajat olivat mukana selvittämässä erimielisyyksiä tai sääntöjen uudelleen läpikäymistä, koko ryhmälle jäänee sellainen kuva, että asiat ovat tärkeitä ja niitä on hyvä pohtia.

7.1 Kysymykset ryhmäyttämisestä

Kysymyksiä oli yhteensä viisi molemmissa kyselyissä, niin ohjaajien kuin leiriläisten. Käytin vastauksiin Likert-asteikkoa, eli asteikolla 0-5 taulukkoa, joista numero viisi on

täysin samaa mieltä, yksi on täysin eri mieltä ja nolla on en osaa sanoa. Tämä kyselymuoto on yleisesti tiedossa ja niiden pohjalta on helppo tehdä havainnollistavia taulukoita, minkä vuoksi valitsin juuri tämän kyselyn pohjaksi. Pohdin, millaisilla kysymyksillä saisin käsityksen ryhmäyttämisen onnistumisesta. Halusin toteuttaa kyselyn juuri tällä tavoin, sillä uskoin sen tuovan enemmän vastauksia, sekä sen avulla anonyymiteetti on taattu varmemmin. Kirjoitetuista vastauksista tunnistaa helpommin kuka henkilö on ollut kyseessä.

Lasten kysymykset olivat:

- 1 Sain olla oma itseni telttakylässäni
- 2 Tutustuin uusiin henkilöihin telttakylässäni
- 3 Viihdyin muiden telttakyläläisten kanssa
- 4 Tunsin itseni osaksi telttakylää
- 5 Telttakyläohjaajani ottivat minut tarpeeksi huomioon

Ohjaajien kysymykset olivat:

Telttakyläni lapsi... (telttakylässä)

1. Sai olla oma itsensä
2. Tutustui uusiin henkilöihin
3. Viihtyi muiden lasten kanssa
4. Näytti tuntevan itsensä osaksi telttakylää
5. Otin jokaisen telttakyläläisen tarpeeksi huomioon

Rajasin jokaisen kysymyksen telttakylää koskevaksi, sillä niihin pystyin itse eniten vaikuttamaan, mikä tukisi parhaiten opinnäytetyötäni. Jos olisin ottanut kysymyksistä telttakylän pois, olisivat telttakylän ulkopuoliset henkilöt vaikuttaneet vastauksiin.

Pohdin myös, olisinko laittanut samoja kyselyitä muiden telttakylälasten mukaan, jolloin olisin saanut vertailupohjaa omalle toiminnalle. Päädyin ratkaisuun, että lähetän vain omille telttakylilleni, sillä jokainen ohjaaja, telttakylästä huolimatta pyrkii ryhmäyttämään. Tämän vuoksi en voi saada kunnollista vertailuryhmää. Oikeanlainen vertailuryhmä olisi ollut telttakylä, jossa ei ryhmäytetä ollenkaan. Tällaista ryhmää ei itsestään selvistä syistä ole saatavilla. Lisäksi opinnäytetyöni tavoite on leirien onnistuneet toteutukset, eikä tehdä tutkimusta ryhmäyttämisen vaikutuksesta.

Ensimmäisen kysymyksen valitsin ajatellen Tuckmanin teoriaa ryhmän muodostumisesta (Kielikompassi). Yhdenmukaisuusvaiheen mukaisesti, ryhmässä uskalletaan jo olla oma itsensä ja tuoda omia ajatuksia esille. Tämän kysymyksen perusteella sain tietoa, onko tähän vaiheeseen päästy ja kuinka hyvin. Parhaimmillaan onnistunut ryhmäytyminen lisää itsetuntoa, joten jos uudessa ryhmässä saa olla oma itsensä, ryhmällä on ollut suuri merkitys (Kalliola - Kurki - Salmi -Tamminen-Vesterbacka 2010: 130).

Toisella kysymyksellä tarkoitukseni oli selvittää yleisesti ryhmäytymisen toteutumista. Tavoitteena ryhmäyttämisen oli, että mahdollisimman moni tutustuisi uusiin henkilöihin, eikä syntyisi vain pieniä porukoita. Tutustuminen käsittää ryhmän muodostumisen ensimmäisen vaiheen (MLL Kuulun: 14). Toisaalta, leiriläinen, joka olisi tutustunut hyvin yhteen uuteen kaveriin, eikä olisi ollut kenenkään muun kanssa, voisi vastata tähän ”täysin samaa mieltä”. Tämäkään ei toisaalta olisi huono asia, kunhan kaikille riittäisi ystäviä telttakylässä. Koska en saanut yhdeltäkään viikolta kaikilta vastausta, en voi varmuudella tietää, onko näin käynyt mahdollisesti joillain viikoilla.

Halusin kolmannella kysymyksellä kartoittaa yleistä viihtyvyyttä ryhmässä, mikä on tärkeä osa ryhmän toimintaa (Vanha 2015: 30). Leiri on lapsille lomaa, joten viihtyvyys on iso osa leirikokemusta. Kaikkea toimintaa, jota olen suunnitellut ja toteuttanut, yhdistää periaatteessa viihtyvyys. Kun ohjelma ja toiminta ovat viihdyttäviä, samalla muiden ryhmäläisten kanssa viihtyy paremmin. Iso osa, johon en sinänsä ole voinut vaikuttaa päivän aikana, on ollut lasten vapaa-aika, jolloin lapset saavat tehdä vapaasti asioita keiden kanssa haluaa. Tällä kysymyksellä pääsen siis osittain selville vapaa-ajan sujumisesta, eli ovatko telttakyläläiseni myös viihtyneet vapaa-ajallaan toisten telttakyläläisten kanssa.

Neljännellä kysymyksellä halusin saada arvion subjektiiviseen kokemukseen ryhmässä olemiseen. Ulkopäin on vaikea arvioida, miten toinen kokee olevansa ryhmässä, jota myös toki kysyin muilta ohjaajilta. Käsien maalaaminen isolle paperille oli ainakin tarkoitukseni mukaan viimeistään se hetki, jolloin telttakyläläiset tunsivat yhteenkuuluvuutta, mikä kehittäisi samalla itsetuntoa (Kalliola - Kurki - Salmi -Tamminen-Vesterbacka 2010: 130).

Ohjaajan rooli on ryhmäyttämässä tärkeä, joten halusin tietää, miten me ohjaajat olimme selviytyneet lasten mielestä tasapuolisina aikuisina. Viidennellä kysymyksellä hain juuri tähän asiaan vastausta. Ohjaajien vastuulla on koko ryhmän hyvinvointi, sekä

tärkeyden tunne. Monilla, ellei kaikilla viikoilla oli tilanteita, jolloin ainakin yhden ohjaajan piti hoitaa yhden leiriläisen asioita. Tämän vuoksi oli mielenkiintoista nähdä, kuinka hyvin lasten mielestä ohjaajat ovat pystyneet ottamaan jokaisen leiriläisen huomioon.

Näillä viidellä kysymyksellä pääsen jo käsitykseen ryhmäytymisen onnistumisesta ja vaiheiden toteutumisesta. Lapset saivat myös Leirikesän antaman kattavamman kyselyn, mutta omilla kysymyksillä sain tarkempia vastauksia juuri omaan toimintaani.

7.2 Asiakaspalautteen arviointi

Lähetin Leirikesän yleisen palautekuoren mukana oman kyselylomakkeen, jonka pystyi täyttämään kirjallisesti tai sähköisesti (Liite 3.). Kyselyyn siis pystyi käytännössä vastaamaan välittömästi leirin loputtua, eli asiat olivat vastanneilla vielä tuoreessa muistissa. Paperisen version pystyi lähettämään palautekuoreessa Leirikesän toimistolle, jota kautta sain itselleni kyselyt. Sain vastauksia 9 kappaletta, mikä vastaa reilua kymmenenä prosenttia kyselylomakkeen saaneista.

Valitsin kysymykset ryhmäytymisen perusajatuksen pohjalta. Kysymykset sisälsivät ne asiat, joiden pitäisi toteutua onnistuneessa ryhmäyttämisessä. Tämän lisäksi tein täysi-ikäisille ohjaajapareilleni vastaavanlaisen kyselyn (Liite 2.), jossa he arvioivat itse lasten näkökulmasta ryhmäytymisen onnistumista.

Leiriläisten kyselyissä valitsin kysymyksiä viisi kappaletta, sillä Leirikesän kyselyn puolesta heillä on jo paljon vastattavaa. Viidellä kysymyksellä toivoin alentavan kynnystä lähteä vastaamaan.

Ohjaajien kyselyiden tuloksia lukiessa täytyy ottaa huomioon, että työjaksot ovat hyvin erilaisia, toisissa lapset tulevat helpommin tutuiksi kuin toisissa. Yhdessä työjaksossa ollaan sunnuntaista maanantai-iltapäivään ja perjantai-iltapäivästä lauantai-iltapäivään. Tällöin lasten kanssa on esimerkiksi vain yksi telttakylähetki. Maanantaista perjantaihin jaksolla taas telttakylähetkiä on neljä, eli kaikki mahdolliset. Ohjaajat, jotka vastasivat kyselyihin ovat siis olleet hyvin erilaisilla jaksoilla. En myöskään ottanut alaikäisiä apuohjaajia kyselyyn mukaan, ettei heidän huoltajiltaan tarvittu vielä erikseen osallistumislupaa.

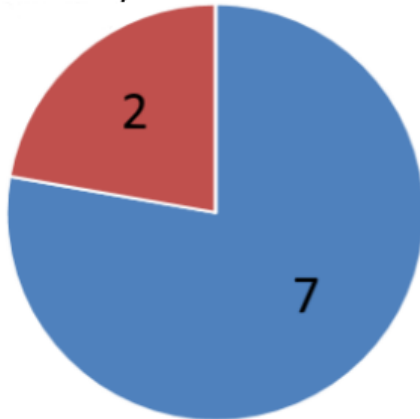
Olennaista on myös pohtia, ketkä lapsista ovat halunneet vastata kyselyyn. Jos leiri on ollut onnistunut, se on voinut lisätä motivaatiota vastata kyselyyn. Jos leiri taas on ollut ikävä kokemus, lapsi on mahdollisesti halunnut vain unohtaa pian koko viikon.

Kysymysten vastaukset on laitettu suuruusjärjestyksessä siten, että pienimmät arvot ovat aina taulukossa ensiksi ja suurimmat viimeisenä. Tämä mahdollistaa paremmin tunnistamattomuuden vastauksista, minkä olen luvannut kyselyyn osallistuneille. Värit eivät siis erottele henkilöiden vastauksia, vaan on valittu selkeyden vuoksi.

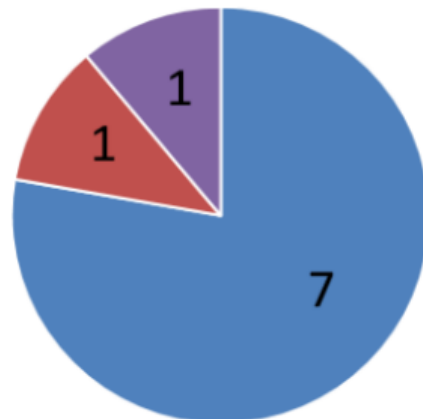
Vaikka viikot on laitettu yhteen, eivätkä ohjaajien kokemukset viikoista ole täysin vertailukelpoisia, on toiminta ollut kuitenkin samanlaista pääpiirteittäin jokaisella viikolla. Eroavaisuuksia on lähinnä lapsiryhmissä, suunnittelemattomissa telttakylähetkissä, sekä säässä. Osa lapsiryhmistä tulee nopeammin ja helpommin toimeen keskenään, jolloin arviot viikosta lienevät myönteisemmät ryhmäyttämisen osalta. Sää on myös vaikuttanut toimintaan siten, että esimerkiksi nuotiota ei ole voitu sytyttää metsäpalovaaran takia jokaisella viikolla. Tällöin on täytynyt kehitellä korvaavia toimintoja, jotka ovat saattaneet vaikuttaa jopa ryhmäytymiseen. Sade on ollut taas toinen iso tekijä joillakin viikoilla, sillä vaatteiden kuivattaminen ja sadesuojan järjestäminen on vienyt aikaa aina vähintään yhdeltä ohjaajalta.

Leiriläisten kyselyiden tulokset (9 vastausta)

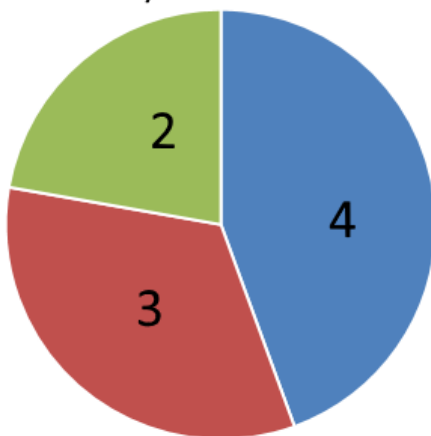
1 Sain olla oma itseni telttakylässä

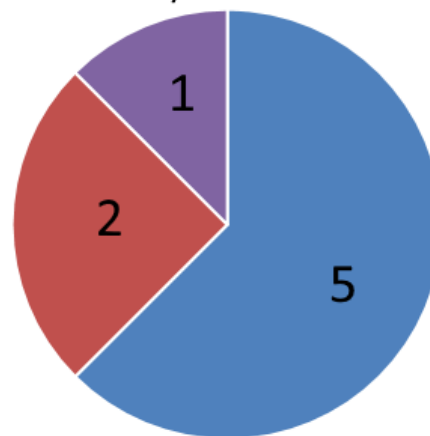
2 Tutustuin uusiin henkilöihin telttakylässäni

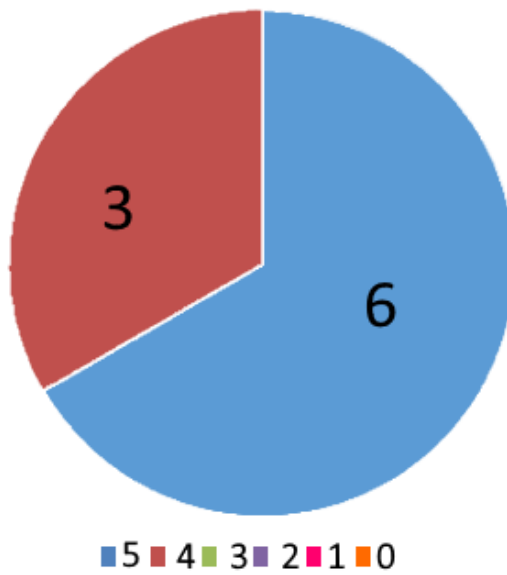
3 Viihdyin muiden telttakyläläisten kanssa

4 Tunsin itseni osaksi telttakylää

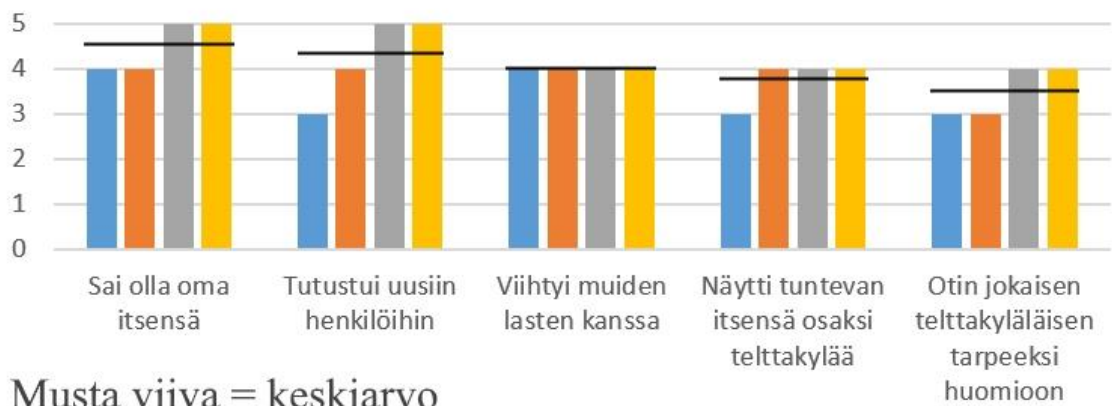

5 Telttakyläohjaajani ottivat minut tarpeeksi huomioon

Ohjaajien kyselyn tulokset. (4 vastausta)

Ohjaajien kysely Telttakyläni lapsi... (telttakylässä)

Kuten diagrammeista näkee, ohjaajat ovat arvioineet hieman ankarammin toimintaansa verrattuna lasten vastauksiin. Kuitenkin molempien kyselyiden keskiarvo jokaisessa kysymyksessä on vähintään hyvä. Näiden vastausten perustella voin päätellä, että viikot olisivat olleet sekä ohjaajien, että lasten mielestä onnistuneita. Ryhmäytymistä on tapahtunut, mitä tällä opinnäytetyöllä olenkin tavoitellut.

Parhaimmat keskiarvot olivat sekä ohjaajien, että lasten keskuudessa ensimmäisellä väitteellä, eli saiko leiriläinen olla oma itsensä telttakylässä. Hyvällä tuloksella voin olettaa, että ryhmä on koettu turvalliseksi, mikä on sen ehdottomasti tärkeimpiä perusteita jokaiseen toimintaan.

7.3 Eettisyys

Olen pitänyt opinnäytetyössäni eettisyyttä tärkeänä alusta asti, mikä on näkynyt toiminnan huolellisella suunnittelulla ja asiakaslähtöisyydellä. Eettisen pohdinnan pohjaksi olen valinnut Talentian julkaiseman sosiaalialan etiikkaoppaan (Talentia 2012: Arki, arvot, elämä, etiikka - Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet). Tätä opinnäytetyötä kirjoittaessani olen erityisesti huolehtinut asiakkaan oikeudesta yksityisyyteen (Talentia 2012: 8). Työskentelin kesän aikana 9 eri viikolla Leirikesä ry:llä, joista neljällä viikolla toteutin opinnäytetyötäni. En ole eritellyt, mitkä viikot tarkalleen valitsin, jotta asiakkaiden, eli leirillä olleiden lasten yksityisyys säilyisi. Lisäksi en ole käyttänyt mitään kyselytutkimuksia ilman lasten huoltajan lupaa. Vastaajien henkilöllisyyttäkään ei voi päätellä, sillä edes itse en niitä tiedä. Tämän mahdollistin siten, että lapset pystyivät vastaamaan kyselyyn vasta kotiin lähdettyään, en tehnyt siis opinnäytetyötäni varten minkäänlaisia kyselyitä ilman huoltajan tietämystä.

Toinen tärkeä eettinen näkökulma opinnäytetyössäni on negatiivisen syrjinnän estäminen sekä erilaisuuden tunnustaminen (Talentia 2012: 9). Olen kohdellut jokaista ryhmäni lasta kunnioittavasti ikään, sukupuoleen, uskontoon, taloudelliseen asemaan, ihonväriin tai kykyihin katsomatta. Nämä arvot myös Leirikesä ry jakaa vahvasti, sillä sen toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. Lisäksi olen esimerkiksi ohjannut lapsia vastaavanlaiseen ajattelutapaan.

Vaikka toimintani oli lähtökohtaisesti kokeiluhakuista, valitsin jokaiselle viikolle lähtökohtaisesti mahdollisimman toimivia ratkaisuja. En siis tehnyt kokeilumielessä mitään, millä

olisi ollut negatiivisia vaikutuksia niin leirin asiakkaisiin kuin kollegoihin. Tavoitteeni jokaiselle viikolle oli, että jokaisella lapsella olisi mahdollisimman onnistunut leirikokemus.

8 Johtopäätökset

Itselleni, kuten varmasti lähes kaikille muillekin ohjaajille, ensimmäinen kesä leirikesällä meni pitkälti uusien asioiden opetteluun. Pelkästään alueen paikkojen nimien oppimiseen menee oma aikansa, saati varsinaiseen työnkuvaan. Kun perusasiat ovat hallussa, voi alkaa käyttää entistä enemmän aikaa tavoitteellisempaan toimintaan omien telttakyylien kohdalla. Ryhmäyttämisen tärkeyttä ei välttämättä tule ainakaan ensimmäisenä kesänä ajatelleeksi. Pisimmät leiritkin kestävät alle viikon, jolloin ohjaajalle ei tule helposti mieleen, että ryhmäyttämiseen kannattaa käyttää paljoa aikaa. Tämäkin on varmasti yksilöllistä ohjaajien kohdalla. Itse näin ensimmäisen kesän jälkeen, että ryhmäyttämislle olisi enemmänkin tarvetta leireillä, ettei se jäisi vain ensimmäisen päivän pakolliseksi asiaksi. Tavoitteenani on, että tätä opinnäytetyötä lukisi erityisesti ensimmäisen kesän työntekijät ja se herättäisi ajatuksia ryhmäyttämisen tärkeydestä.

Käyttämiäni suunnitelmia ja niistä tehtyjä havaintoja voi soveltaa myös muihin leireihin. Seuraavaksi avaan vielä kertaalleen johtopäätökset, joihin olen tullut tehtyäni suunnitelmat ja niiden toteutukset.

Varsinaiseen ryhmäytymiseen oli jokaisella leirilläni matkaa, mutta olosuhteet huomioon ottaen, ryhmäytymistä oli tapahtunut odotusten mukaisesti. Omien havaintojeni ja saatujen palautteiden perusteella voin todeta, että tarvetta ryhmäyttävälle toiminnalle on leireillä. Kun ohjelman tavoitteena on ryhmäyttäminen, se on melko varmasti kehittävää ja järkevää tekemistä, lasten kohdalla hauskuutta unohtamatta. Lapsille on hyödyksi oppia sosiaalisia taitoja muissakin ympäristöissä kuin kouluissa ja kesäleirit ovat oivia paikkoja siihenkin. Vaikka leiriryhmä hajoaakin viikon sisällä, muistot niistä ovat monelle pysyvät ja osaan ryhmäläisistä saatetaankin pitää yhteyttä jälkikäteen.

Lisäksi olen havainnut, että lapsille oman äänen kuuluville saaminen on heille tärkeää, johon on myös syytä panostaa. Osa lapsista ei saa puheenvuoroa yhtä helposti kuin muut, joten jää ohjaajien vastuulle kerätä kaikilta tasapuolisesti toiveet ylös ja toteuttaa niitä mahdollisuuksien mukaan.

Ryhmäyttämistä edesauttaa useampi ohjaaja, jolloin pystytään huolehtimaan samanaikaisesti välitöntä huomiota vaativat asiat, kuten ennakkoon suunnitellut ohjelmat. Lisäksi kun molemmat ohjaajat ovat paikalla, työrauha niin lapsille kuin ohjaajillekin säilyy helpommin.

Useimmiten Leirikesällä ohjelmaa telttakylien kanssa on suunniteltu ohjaajien kesken päivä kerrallaan. Itse huomasin hyväksi tavaksi, että tekee ennakkoon alustavat suunnitelmat ja tiedostaa niiden tavoitteet.

Lähteet

Aalto Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Tampere: Tammerpaino oy.

Cacciatore Raisa- Korteniemi-Poikela Erja- Huovinen Maarit 2009. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa. Juva: WSOY.

Haavisto Anni – Paalanen Anna 2014. Lasten leiriryhmän ryhmäprosessi ja sen ohjaaminen. Jyväskylän yliopisto, Opettajankoulutuslaitos.

Hunt Pm n.d. Verkkodokumentti <<http://www.pmhut.com/the-five-stages-of-project-team-development>> Luettu 22.04.2016

Jauhiainen Riitta - Eskola Marjatta 1994. Ryhmäilmiö. Juva: WSOY.

Keltikangas-Järvinen Liisa 1994. Hyvä itsetunto. Juva: WSOY.

Kalliola Tiina - Kurki Arja - Salmi Marjaana - Tamminen-Vesterbacka Tutta 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Kielijelppi. n.d. Vuorovaikutus puhumista ja kuuntelemista. Verkkodokumentti. <<http://kielijelppi.virtamieli.fi/puheviestinta/vuorovaikutus-puhumista-ja-kuuntelemista>>. Luettu 17.04.2016

Kielikompassi n.d. Tuckmanin kehityksen vaiheet. <https://kielikompassi.jyu.fi/puheviestinta/tietomajakka/maja_viestintaryhmassa_maarittely_kehitysvaiheet.shtml>. Luettu 21.04.2016

Kopakkala Aku 2011. Porukka, jengi, tiimi. ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.

KSL. Osallistavat menetelmät, Tuki ja virikeaineisto. Kansansiveystyönliitto. <<http://www.ksl.fi/images/osallistavatmenetelmät.pdf>>.

Leirikesän toiminnan taustaa n.d. Verkkodokumentti <https://www.leiri.fi/leirikesa-ry/toiminnan-taustaa.html> Luettu 18.04.2016

Lähteenmäki Sari 2007. Ryhmäyttäminen ohjaajan työkaluna, Kehittämishankeraportti Lokakuu 2007. Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2007. Verkkodokumentti. <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20296/jamk_1196685534_2.pdf>.

MLL Kuulun. <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/4588d6a7800c6cf9a49522fba6381585/1461254746/application/pdf/17418759/MLL%20Kuulun_www.pdf>.

NIKOLA 2016 Jukarainen Netta toim. Leirikesä ry. Perehdyttämisosas.

Partio 2009. Ryhmähenki, ryhmäyttäminen. Verkkodokumentti <http://ohjelma.partio.fi/index.php?title=1.6.2._Ryhm%C3%A4henki,_ryhm%C3%A4ytt%C3%A4minen>.

Perheaikaa. Verkkodokumentti <<https://www.perheaikaa.fi/jutut/lapsi-perheessa/arkikuntoon/riemua-ja-yhdessaoloa-rutiineista/>>. Luettu 28.04.2016

Ryhmäyttämisosas. Mast. <http://www.mastohjaus.fi/pdf/Ryhmayttamisopas.pdf>

Sirkka Maarit 2007. Ryhmäyttämismateriaali -ryhmäytys keskeyttämisen ehkäisyn menetelmänä ja koulussa jaksamisen tukena. Varia. Verkkodokumentti. <http://www.edu.fi/download/117420_ryhmaytysmateriaali.pdf>. Luettu 14.5.2016.

Salovaara Reija – Honkonen Tiina 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Porvoo: PS-kustannus.

Talentia 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka - Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Helsinki 2012.

Tallgren Satu 2013. Kaveritaidot Kaikille. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/a58ab0c337ed91910b3f9687c6487897/1461231083/application/pdf/16856496/MLL%20Kaveritaidot_www.pdf>.

Vanha Tiia 2015. Ryhmäyttäminen oppilaiden kokemana. <<http://lauda.ulapland.fi/bitstream/10024/62088/2/Vanha.Tiia.pdf>>.

Vanhempainnetti n.d. Kasvu ja kehitys. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Verkkodokumentti. <http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/7_9-vuotias/>. Luettu 14.04.2016

Vanhempainnetti. Nuori on yksinäinen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto n.d. <http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tukivinkit/nuori_on_yksinainen/>. Luettu 02.05.2016

Leiriviikon toimintasuunnitelma (Liite 1)

Päivä 1

Mitä?	Missä?	Milloin?	Miksi?	Välineet	Ketkä?
Minä pidänleikki	Telttakylässä	Kun on omaa aikaa telttakylän kanssa ensimmäisenä päivänä	Kevyt aloitus, jossa on mahdollisuus saamaistua muihin ryhmäläisiin	-	Ohjaajat ja lapset ovat kaikki yhtä lailla mukana
Kiljavakierros ja parikeskustelu	Ympäri leiri-alueella	Ensimmäisenä päivänä	Paikat tulisivat tutuksi, mutta samalla vielä tutustumista pareittain	Muistiinpanot, mitä parien piäämieltä.	Ohjaajat sanovat aiheita, lapset osallistuvat
Toiveiden kuuntelu ja vapaata leikkimistä	Telttakylässä	Illalla, ilta-palan jälkeen	Lapsien osallistaminen ja vai-kuttamis-mahdollisuus	Tarvitta-essa hae-taan varas-tosta	Lapset, ti-lanteen mu-kaan myös ohjaajat
Nukuttami-nen, kuulu-misten vaihto	Lasten tel-toissa	Juuri ennen iltasatua	Varmistami-nen, että jokaisella on turvallinen olo ja mah-dollisiin ky-symyksiin vastaami-nen	-	Ohjaajat kiertävät jokaisessa teltassa.

Päivä 4

Mitä?	Missä?	Milloin?	Miksi?	Välineet	Ketkä?
Kehupaperi	Sisätiloissa	Telttakylähetkellä.	Muiden ryhmäläisten huomioon ottaminen, itsetunnon kehittymisen tukeminen.	Iso pape-riarkki ja tusseja	Pääosin lapset, tarvittaessa ohjaajat
Nukuttaminen, kuulumisten vaihto	Lasten teltoissa	Juuri ennen iltasatua	Varmistaminen, että jokaisella on turvallinen olo ja mahdollisiin kysymyksiin vastaaminen	-	Jokainen ohjaaja, jokaisessa teltassa

(Liite 2)
Ohjaajien kysely

Opiskelen Metropoliaassa sosionomiksi ja teen Leirikesä ry:lle opinnäytetyötä ryhmäyt-
misestä. Voidakseni arvioida ryhmäytyksen toteutumista, pyytäisin sinua vastaamaan
alla oleviin kysymyksiin ja palauttaa paperi joko minulle henkilökohtaisesti tai sossun ko-
riini.

Tietoja ei käytetä mihinkään muuhun kuin omaan opinnäytetyöhöni. Voit vastata täysin
anonymisti. Vastauksiasi ei pystytä yhdistämään sinuun. Kyselyyn ei ole pakko osallis-
tua.

Kysymykset:

0= en osaa sanoa 1= täysin eri mieltä 2= jokseenkin eri mieltä 3= ei samaa eikä eri mieltä
4= jokseenkin samaa mieltä 5= täysin samaa mieltä

Telttakyläni lapsi... (telttakylässä)

Sai olla oma itsensä

1   2   3   4   5   0

Tutustui uusiin henkilöihin

1   2   3   4   5   0

Viihtyi muiden lasten kanssa

1   2   3   4   5   0

Näytti tuntevan itsensä osaksi telttakylää

1   2   3   4   5   0

Otin jokaisen telttakyläläisen tarpeeksi huomioon

1   2   3   4   5   0

(Liite 3)

Kysely opinnäytetyötä varten

Opiskelen Metropoliasa sosionomiksi ja teen Leirikesä ry:lle opinnäytetyötä ryhmäyt-
misestä. Toimin tänä kesänä toista kertaa Leirikesällä ohjaajana. Voidakseni arvioida
ryhmäytyksen toteutumista, pyytäisin teitä vastaamaan lapsenne kanssa alla oleviin ky-
symyksiin, joko kirjallisesti tai sähköisesti. Sähköisen kyselyyn pääsette tämän linkin
kautta: tinyurl.com/ontkysely

Kirjallisen vastauksen voi lähettää samassa kirjekuoressa kuin muun palautteen Leiri-
kesä ry:lle. Kysely on täysin vapaaehtoinen.

Tietoja ei käytetä mihinkään muuhun kuin omaan opinnäytetyöhöni. Tuloksia käsitellään
täysin anonymisti, eli kenenkään lapsen nimiä ei käytetä, eikä muita tunnistettavia piir-
teitä kirjata ylös.

Jos haluat kysyä jotain koskien kyselyä tai opinnäytetyötä, voit ottaa minuun yhteyttä
sähköpostitse: [REDACTED]

-Jukka Naskali

Kysymykset:

0= en osaa sanoa 1= täysin eri mieltä 2= jokseenkin eri mieltä 3= ei samaa eikä eri mieltä
4= jokseenkin samaa mieltä 5= täysin samaa mieltä

Sain olla oma itseni telttakylässäni

1   2   3   4   5   0

Tutustuin uusiin henkilöihin telttakylässäni

1   2   3   4   5   0

Viihdyin muiden telttakyläläisten kanssa

1   2   3   4   5   0

Tunsin itseni osaksi telttakylää

1   2   3   4   5   0

Telttakyläohjaajani ottivat minut tarpeeksi huomioon

1   2   3   4   5   0

Lapseni oli leiriviikolla _____ ja oli _____ telttakylässä.

Vastauksia saa käyttää opinnäytetyössä.

_____
Paikka ja aika

_____
Allekirjoitus ja nimenselvennys